INSETE

INTELLIGENCE

Η Ελληνική Οικονομία:

Στο κατώφλι της επενδυτικής βαθμίδας

Ελληνική και Διεθνής Οικονομία

Τεύχος 9
Ιούλιος 2023

INSETE

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΣΕΤΕ

Περιεχόμενα

Ακρωνύμια 3

Γενική Επισκόπηση 4

1. Η ανάκαμψη και ανάπτυξη στην περίοδο 2014-2022..... 7

1.1. Η ανάπτυξη της Ελληνικής οικονομίας στην περίοδο 2014-2021..... 7

1.2. Η αύξηση του ΑΕΠ κατά 5,91% το 2022 15

1.3. Η αύξηση του ΑΕΠ κατά 2,34% σε σταθερές τιμές στο 1ο 3μηνο 2023 18

1.4. Η εκτίμηση για την αύξηση του ΑΕΠ 3,0% το 2023 19

1.5. Η εκτίμηση για αύξηση του ΑΕΠ κατά 3,2% το 2024..... 22

2. Πληθωρισμός – Επιδοτήσεις ενέργειας – Αυξήσεις Κατώτατου Μισθού – Ανταγωνιστικότητα – Εισαγωγές Α&Υ και Ισοζύγιο Πληρωμών..... 24

2.1. Η εξέλιξη του Πληθωρισμού 24

2.2. Η προστασία κατά της «ακρίβειας» και οι εισαγωγές Α&Υ 26

2.3. Η αύξηση του Κατώτατου Μισθού (ΚΜ) το 2022 και το 2023..... 27

2.4. Το Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών και οι εισαγωγές Α&Υ 29

3. Δημοσιονομικές Εξελίξεις 32

3.1. Δημοσιονομικές εξελίξεις το 2015-2018 και το 2019-2021..... 32

3.2. Δημοσιονομικές εξελίξεις το 2022 33

3.3 Δημοσιονομικές Εξελίξεις το 2023 34

3.4 Δημοσιονομικές εξελίξεις στην περίοδο 2024-2030 – εφικτό σενάριο 37

Συγγραφείς Μελέτης:

Δημήτριος Μαρούλης, Οικονομολόγος
Άρης Ίκκος, Επιστημονικός Διευθυντής ΙΝΣΕΤΕ
Ηλίας Κικίλιας, Γενικός Διευθυντής ΙΝΣΕΤΕ

Αποποίηση Ευθύνης

Η παρούσα μελέτη περιλαμβάνει εκτιμήσεις για διάφορα μεγέθη της ελληνικής οικονομίας. Αν και έχει επιδειχθεί η δέουσα επιμέλεια ως προς τον έλεγχο των στοιχείων που χρησιμοποιήθηκαν και των εκτιμήσεων που παρουσιάζονται, το Ινστιτούτο ΣΕΤΕ (ΙΝΣΕΤΕ) και οι συγγραφείς της μελέτης δεν μπορούν να εγγυηθούν την ακρίβειά τους. Οι απόψεις, θέσεις και συμπεράσματα που περιλαμβάνονται στην παρούσα μελέτη, δεν απηχούν απαραίτητα τις θέσεις και απόψεις του ΣΕΤΕ ούτε και κατ' ανάγκη τον δεσμεύουν.

© INSETE Intelligence – Επιτρέπεται η αναδημοσίευση με την προϋπόθεση της αναφοράς στην Πηγή

ΑΚΡΩΝΥΜΙΑ

ΑΔΕ	Ακαθάριστο Διαθέσιμο Εισόδημα
ΑΕΠ	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
Α&Υ	Αγαθά και Υπηρεσίες
ΓΔΟΠΚΛΕ	Γενικός Δείκτης Όγκου Πωλήσεων Καταστημάτων Λιανικού Εμπορίου
ΓΚ	Γενική Κυβέρνηση
Δ	Μεταβολή
ΔΝΤ	Διεθνές Νομισματικό Ταμείο
ΔΤΚ	Δείκτης Τιμών Καταναλωτή
ΕΕΠ	Εισηγητική Έκθεση Προϋπολογισμού
ΕΛΣΤΑΤ	Ελληνική Στατιστική Αρχή
ΕΝΦΙΑ	Ενιαίος Φόρος Ιδιοκτησίας Ακινήτων
ΕσΑ + ΣΔ	Επενδύσεις σε Αποθέματα συν Στατιστικές Διαφορές
ΕΣΠΑ	Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης
ΕΤΔ	Εγχώρια Τελική Δαπάνη
ΙΚ	Ιδιωτική Κατανάλωση
ΙΤΣ	Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών
ΚΕΕΘ	Καθαρή Εξωτερική Επενδυτική Θέση
Μ	Εισαγωγές
ΜΕΡΜ	Μέσος Ετήσιος Ρυθμός Μεταβολής
ΟΟΣΑ	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
Π20ΧΧ	Προϋπολογισμός έτους 20ΧΧ
ΠΔΕ	Προϋπολογισμός Δημοσίων Επενδύσεων
ΠΕΓΚ	Πρωτογενές Έλλειμμα Γενικής Κυβέρνησης
ΠΕΚΚ	Πρωτογενές Έλλειμμα Κεντρικής Κυβέρνησης
ΠΙΓΚ	Πρωτογενές Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης
ΠΚ	Πάγιο Κεφάλαιο
π.μ.	Ποσοστιαίες Μονάδες
ΠΠΓΚ	Πρωτογενές Πλεόνασμα Γενικής Κυβέρνησης
Τα.Π.	Τακτικός Προϋπολογισμός
ΤτΕ	Τράπεζα της Ελλάδος
Χ	Εξαγωγές
Eurostat	Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία
RRF	Recovery & Resilience Fund (Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας)
yoy	year-on-year

Γενική Επισκόπηση

Η Ελληνική οικονομία, μετά την κρίση χρέους και την εξαιρετικά επώδυνη δημοσιονομική και οικονομική προσαρμογή της προηγούμενης δεκαετίας, έδειξε σημάδια ασθενικής ανάπτυξης από το 2017, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της ΕΛΣΤΑΤ. Συγκεκριμένα, μεταξύ 2013 και 2019 ο Μέσος Ετήσιος Ρυθμός Μεταβολής (ΜΕΡΜ) του ΑΕΠ εκτιμήθηκε στο 0,74%. Το 2020, λόγω της πανδημίας του Covid-19 και των μέτρων που λήφθηκαν για τον περιορισμό της, σημειώθηκε μεγάλη πτώση του ΑΕΠ κατά -9,0%.

Ωστόσο, στη συνέχεια η ελληνική οικονομία παρουσίασε ισχυρή πορεία μεγέθυνσης, με αύξηση του ΑΕΠ κατά 8,3% το 2021 και κατά 5,9% το 2022. Ως αποτέλεσμα, το 2022 το ΑΕΠ διαμορφώθηκε κατά 4,51% υψηλότερα από το 2019. Μετά την αύξηση του ΑΕΠ κατά 2,3% στο 1ο 3μηνο 2023, η προοπτική είναι για αύξηση του ΑΕΠ κατά 3,0% και το 2023, παρά τη σημαντική επιβράδυνση της ανάπτυξης της παγκόσμιας οικονομίας και των Ευρωπαϊκών οικονομιών. Τέλος, η πορεία μεγέθυνσης εκτιμάται ότι θα συνεχιστεί - με βασικούς πυλώνες της επενδύσεις ΠΚ, τις εξαγωγές Α&Υ και την Ιδιωτική Κατανάλωση - με αύξηση του ΑΕΠ κατά 3,2% το 2024 και με ΜΕΡΜ 2,6% στην περίοδο 2025-2026 και 1,4% στην περίοδο 2027-2030.

Η ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας οφείλεται στη δημοσιονομική, διαρθρωτική και οικονομική προσαρμογή που επιτεύχθηκε στην περίοδο 2010-2019, και που έχει αναλυθεί εκτενώς σε προηγούμενες Εκθέσεις του ΙΝΣΕΤΕ. Είναι χαρακτηριστικό ότι το 2022, η πολύ υψηλότερη του αναμενομένου αύξηση του ΑΕΠ κατά 5,91%, επιτεύχθηκε παρά τη νέα παγκόσμια κρίση, με την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, την ενεργειακή κρίση και την εκρηκτική αύξηση του πληθωρισμού, και την ταχεία προσαρμογή της νομισματικής πολιτικής από τις μεγάλες Κεντρικές Τράπεζες, με κατακόρυφη αύξηση των επιτοκίων και περιορισμό της ρευστότητας στις οικονομίες.

Περαιτέρω, η Ελλάδα υλοποιεί επενδυτικά προγράμματα που χρηματοδοτούνται α) τόσο από την εγχώρια αποταμίευση - της οποίας το μέγεθος αποκαλύπτεται με τη διόγκωση των ρευστών διαθεσίμων των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων στις Τράπεζες (κατά € 48,1 δις, ή κατά 34,4%, τον Απρίλιο 2023 σε σχέση με τον Απρίλιο 2019), όσο και β) από το Πρόγραμμα Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της ΕΕ-27 (RRF) και γ) από το ΕΣΠΑ 2021 – 2027 αλλά και δ) από την αύξηση της εισροής Ξένων Άμεσων Επενδύσεων (ΞΑΕ), που ανήλθαν στα € 6,25 δις το 2022, από € 5,56 δις το 2021 και από € 2,9 δις το 2020. Τα προγράμματα RRF και ΕΣΠΑ έχουν σχεδιαστεί να υλοποιηθούν στην περίοδο 2022-2029 και, σε συνδυασμό με τη βελτίωση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας, ενισχύουν την προοπτική για περαιτέρω αύξηση των ΞΑΕ και για θετική πορεία της Ελληνικής οικονομίας έως το 2030.

Οι προοπτικές αυτές ενισχύονται και από τις ευνοϊκές εξελίξεις και προοπτικές που διαμορφώνονται στο Δημοσιονομικό Τομέα (βλέπε Κεφάλαιο 3). Σημειώνεται κατ’

αρχάς η εκτέλεση του Π2022 με Πρωτογενές Πλεόνασμα στη ΓΚ (ΠΠΓΚ) ύψους 0,13% του ΑΕΠ (έναντι προβλεπόμενου ΠΕΓΚ -1,6%) και, επίσης, η μείωση του Χρέους της ΓΚ στο 171,3% του ΑΕΠ το 2022, από 194,6% του ΑΕΠ το 2021 και από 206,3% του ΑΕΠ το 2020. Από την εκτέλεση του Π2023 στο πρώτο πεντάμηνο 2023 προκύπτει - σύμφωνα με τις εκτιμήσεις μας - αύξηση του ΠΠΓΚ στο 2,4% του ΑΕΠ το 2023, με περαιτέρω μείωση του Χρέους της ΓΚ στο 159% του ΑΕΠ το 2023 και στο 152% του ΑΕΠ το 2024.

Οι θετικές προοπτικές της ελληνικής οικονομίας στην περίοδο 2024-2030, σηματοδοτούν τη δυνατότητα διατήρησης υψηλών ΠΠΓΚ ύψους άνω του 3,0% του ΑΕΠ στην περίοδο αυτή, όπως επίσης αναλύεται στο Κεφάλαιο 3 (Πίνακας 3.5). Οι εξελίξεις αυτές μπορεί να συνδυαστούν με πλήρη εκλογίκευση του φορολογικού συστήματος της χώρας - με εξάλειψη της υπερφορολόγησης - και με δημοσιονομική διαχείριση προσαρμοσμένη στις εξελίξεις όσον αφορά την αύξηση του ΑΕΠ και στις ανάγκες για διατήρηση και περαιτέρω βελτίωση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας της χώρας.

Όσον αφορά τα προβλήματα που προκύπτουν για την Ελληνική οικονομία από την εκρηκτική αύξηση το 2022 του πληθωρισμού και του ελλείμματος του Ισοζυγίου Τρεχουσών Συναλλαγών (ΙΤΣ), στην παρούσα Μελέτη σημειώνονται τα ακόλουθα:

(i) Η απότομη αύξηση του Πληθωρισμού με βάση το ΔΤΚ στο 9,65% το 2022 (από 1,22% το 2021), σημειώθηκε (βλέπε την Ενότητα 2.1) μετά από μια 9ετία αρνητικού πληθωρισμού (% Δ ΔΤΚ 2021/2012: -2.83%). Επίσης, ο μέσος πληθωρισμός αναμένεται να μειωθεί στο 3,1% το 2023 (Ιούνιος 2023: 1,76%) και στο 2,3% το 2024 και σε επίπεδα γύρω στο 2,0% από το 2025. Οι τιμές των καυσίμων έχουν σήμερα (Ιούνιος 2023) επανέλθει σε επίπεδα χαμηλότερα από το 2021. Εξαίρεση – ιδιαίτερα σημαντική για τα κοινωνικά στρώματα με χαμηλά και μεσαία εισοδήματα – αποτελούν οι τιμές των τροφίμων που διαμορφώνονται ακόμη κατά περίπου 25,6% υψηλότερα από τον Ιούνιο του 2021.

Ωστόσο, όπως προκύπτει από την ανάλυση που ακολουθεί, το κύριο πρόβλημα για την Ελληνική οικονομία είναι η εκρηκτική αύξηση των εισαγωγών Α&Υ σε ολόκληρη την περίοδο 2014-2023, και ιδιαίτερα το 2022 και το 2023 - όπου σημειώθηκε η κατακόρυφη αύξηση των τιμών των εισαγομένων προϊόντων. Παρατηρήθηκε δηλαδή το 2022 η «ακρίβεια» να συνοδεύεται από αύξηση και όχι μείωση της κατανάλωσης και των εισαγωγών των ακριβότερων προϊόντων. Σημαντικό ρόλο προς αυτήν την κατεύθυνση εκτιμάται ότι διαδραμάτισαν και οι επιδοτήσεις καυσίμων και ενέργειας.

(ii) Η αύξηση του ελλείμματος του ΙΤΣ στο 8,16% του ΑΕΠ (ή στο 9,66% του ΑΕΠ χωρίς τις κεφαλαιακές μεταβιβάσεις) το 2022, οφείλεται κυρίως στην επίδραση συγκυριακών παραγόντων (εκτός των άλλων και στην αύξηση του ελλείμματος του Ισοζυγίου των Καυσίμων το 2022 κατά € 7,28 δις έναντι του 2021). Το

ΙΝΣΕΤΕ εκτιμά ότι το εξωτερικό έλλειμμα το 2023 θα μπορούσε να μειωθεί κάτω του 2,5% του ΑΕΠ (όπως ήδη προκύπτει και από την εξέλιξή του στο πρώτο τετράμηνο 2023), ενώ μετά το 2023 έλλειμμα στο ΙΤΣ θα υπάρχει μόνο όταν ο Λογαριασμός Κεφαλαίων (ΞΑΕ, χαρτοφυλακίου και τραπεζικών) θα είναι πλεονασματικός. Και αυτό δεν έχει σημαντικές πιθανότητες να συμβεί στα επόμενα έτη, όπως αναλύεται εκτενώς στην Ενότητα 2.4.

Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι, αν και με βάση την πολιτική των Rating Agencies η Ελλάδα βρίσκεται ακόμη στο κατώφλι της επενδυτικής βαθμίδας, στην ουσία, έχει ήδη κατακτήσει την επενδυτική βαθμίδα de facto, ενδεχομένως και από το 2019. Με τα εκτιμώμενα πρωτογενή πλεονάσματα στη ΓΚ (ΠΠΓΚ) έως το 2030, οι δανειακές ανάγκες του Ελληνικού δημοσίου θα είναι χαμηλές, ενώ τα μακροχρόνια επιτόκια δανεισμού του Ελληνικού Δημοσίου (και των μεγάλων Ελληνικών επιχειρήσεων) διαμορφώνονται ήδη κατά τουλάχιστον 50% χαμηλότερα από τις υποθέσεις του ΔΝΤ όταν (έως το 2019) αμφισβητούσε τη βιωσιμότητα του Ελληνικού Δημοσίου χρέους. Επίσης, η δυναμική της Ελληνικής οικονομίας επιβάλλει την εφαρμογή μιας δημοσιονομικής πολιτικής με κεντρικό στόχο την επιδίωξη υψηλών Πρωτογενών Πλεονασμάτων Γενικής Κυβέρνησης (βλ. Πίνακα 3.5).

Το ανωτέρω θετικό σενάριο ανάπτυξης της Ελληνικής οικονομίας στην περίοδο 2023-2030 υπόκειται ασφαλώς σε κινδύνους, κυρίως εξωγενείς και απρόβλεπτους, όπως φυσικές καταστροφές, τυχόν επικίνδυνες γεωπολιτικές εξελίξεις που να την επηρεάζουν.

Τέλος, στην περίοδο 2023-2030 η Ελλάδα θα πρέπει να ασκήσει οικονομική πολιτική που να ενισχύει και να μεγιστοποιεί τη διεθνή της ανταγωνιστικότητα και την δυναμική της οικονομίας της. Η πολιτική αυτή βασίζεται σε δημοσιονομική πολιτική που θα δημιουργεί ΠΠΓΚ, και πολιτική εξωτερικού ισοζυγίου με μικρά ελλείμματα ή και πλεονάσματα στο ΙΤΣ.

1. Η ανάκαμψη και ανάπτυξη στην περίοδο 2014-2022

1.1. Η ανάπτυξη της Ελληνικής οικονομίας στην περίοδο 2014-2021

Όπως φαίνεται στον Πίνακα 1.1., μετά από τρείς αναθεωρήσεις των στοιχείων του ΑΕΠ την 16η Οκτωβρίου 2020, την 15η Οκτωβρίου 2021 και την 18η Οκτωβρίου 2022, το ΑΕΠ της Ελλάδος σε σταθερές τιμές 2015 αυξήθηκε ελάχιστα κατά 3,11%, ή με ΜΕΡΜ 0,38%, στην περίοδο 2021/2013, μετά την άνοδό του κατά 4,5%, ή με ΜΕΡΜ 0,74%, το 2019/2013, τη μεγάλη πτώση του κατά -9,0% το 2020 (λόγω του Covid-19 και λόγω της δραστικής περικοπής της Ιδιωτικής Κατανάλωσης από την ΕΛΣΤΑΤ τον Οκτώβριο 2021 κατά -3,7 δις €) και την ανάκαμψή του κατά 8,43% το 2021 (μετά από μια νέα δραστική περικοπή της ΙΚ κατά -2,08 δις € το 2021).

Αυτή η εκτίμηση της ΕΛΣΤΑΤ για ελάχιστη αύξηση του ΑΕΠ με ΜΕΡΜ 0,38% στην περίοδο 2021/2013, ήταν, προφανώς, πολύ χαμηλότερη του αναμενομένου. Και αυτό συνέβη, παρά τις δραστικές διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που νομοθετήθηκαν και εγκαθιδρύθηκαν στη χώρα τη δεκαετία του 2010. Αυτές οι δραστικές διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις οδήγησαν στην εκ βάθρων αναδιάρθρωση και στη μεγάλη βελτίωση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας της Ελληνικής οικονομίας. Οδήγησαν επίσης στη δυναμική ανάκαμψη και ανάπτυξη της Ελληνικής οικονομίας, που πράγματι σημειώθηκε στην περίοδο 2014-2021, και που, όπως θα αναλυθεί στη συνέχεια, ήταν πιθανότατα πολύ υψηλότερη από αυτή, με ΜΕΡΜ 0,38%, που εκτιμήθηκε από την ΕΛΣΤΑΤ.

Ειδικότερα, η ανάπτυξη με ΜΕΡΜ 0,38% στην περίοδο 2021/2013 εκτιμήθηκε με βάση το Υπόδειγμα μέτρησης του Ελληνικού ΑΕΠ από την ΕΛΣΤΑΤ, το οποίο απεικονίζεται κατωτέρω στο Πίνακα 1.1.

Όπως φαίνεται στον Πίνακα 1.1 και στο Διάγραμμα 1.1 που ακολουθεί, η αύξηση του ΑΕΠ κατά 3,11% (ή με ΜΕΡΜ 0,38%) στην περίοδο 2021/2013 προέκυψε από τις εκτιμήσεις της ΕΛΣΤΑΤ (βάσει προτύπων της Eurostat) για αύξηση της Ιδιωτικής Κατανάλωσης (ΙΚ) κατά μόλις 2,62% (ΜΕΡΜ 0,32%), των επενδύσεων ΠΚ κατά 22,13% (ΜΕΡΜ 2,53%), της Εγχώριας Τελικής Δαπάνης στην οικονομία (ΕΤΔ) κατά 7,97% (ΜΕΡΜ 0,96%) και του αθροίσματος της ΕΤΔ συν τις εξαγωγές Α&Υ (Χ), του ΕΤΔ+Χ, κατά 14,34% (ΜΕΡΜ 1,69%). Σε αντίθεση με αυτές τις μικρές / οριακές μεταβολές, μετρήθηκε (με πραγματικά στοιχεία) μια εκρηκτική αύξηση των εισαγωγών Α&Υ κατά 53,25% (ΜΕΡΜ 5,48%).

Πίνακας 1.1. Εξέλιξη του ΑΕΠ και των συνιστωσών του, 2010-2022 - σε Σταθερές Τιμές 2015										
	ΑΕΠ	Ιδιωτική Κατανάλωση (ΙΚ)	Δημόσια Κατανά-λωση	Επενδύσεις Παγίου Κεφαλαίου	Επενδ. σε Αποθ. συν Στ. Διαφ. (ΕσΑ+ΣΔ)	Εγχώρια Τελική Δαπάνη (ΕΤΔ)	Εξαγωγές Α&Υ (Χ)	Εισαγωγές Α&Υ (Μ)	ΕΤΔ+Χ	{ΔΜ/ Δ(ΕΤΔ+Χ)} = χ, έναντι του 2013
2010	216.113	148.406	43.312	35.894	2.374	229.985	47.721	61.594	277.707	
2013	175.879	121.000	35.902	19.589	329	176.820	49.843	50.785	226.663	21,2%
2014	176.715	120.876	35.456	18.964	1.676	176.972	53.954	54.211	230.926	80,4%
2015	176.369	120.454	36.419	18.995	2.305	178.174	56.661	58.467	234.835	94,0%
2016	175.510	119.720	36.380	19.438	3.272	178.810	56.426	59.727	235.237	104,3%
2017	177.426	122.708	35.989	21.082	549	180.329	61.229	64.131	241.558	89,6%
2018	180.387	124.854	34.747	20.167	3.132	182.901	66.812	69.326	249.712	80,4%
2019	183.786	127.226	35.472	19.725	2.624	185.046	70.076	71.337	255.122	72,2%
2020	167.238	117.395	36.399	19.940	4.658	178.393	54.996	66.151	233.388	228,5%
2021	181.343	124.165	37.194	23.925	5.637	190.921	68.252	77.829	259.172	83,2%
2022	192.067	133.823	36.593	26.716	9.132	206.264	71.584	85.781	277.848	68,4%
% Δ 2013/2010	-18,6%	-18,5%	-17,1%	-45,4%	-86,2%	-23,1%	4,4%	-17,5%	-18,4%	
2013-2010	-40.234	-27.407	-7.409	-16.304	-2.045	-53.165	2.122	-10.809	-51.043	21,18%
%Δ 2019/2013	4,50%	5,15%	-1,20%	0,69%	698,11%	4,65%	40,59%	40,47%	12,56%	
ΜΕΡΜ 2014-2019	0,74%	0,84%	-0,20%	0,11%	41,37%	0,76%	5,84%	5,83%	1,99%	
2019-2013	7.907	6.226	-431	135	2.295	8.226	20.233	20.552	28.459	72,22%
%Δ 2020/2019	-9,00%	-7,73%	2,61%	1,09%	77,54%	-3,60%	-21,52%	-7,27%	-8,52%	
%Δ 2020/2013	-4,91%	-2,98%	1,38%	1,79%	1316,95%	0,89%	10,34%	30,26%	2,97%	
ΜΕΡΜ 2014-2020	-0,72%	-0,43%	0,20%	0,25%	46,04%	0,13%	1,42%	3,85%	0,42%	
2020-2019	-16.548	-9.831	927	215	2.034	-6.654	-15.081	-5.186	-21.734	23,86%
2020-2013	-8.641	-3.605	497	351	4.329	1.572	5.152	15.366	6.725	228,50%
%Δ 2021/2020	8,43%	5,77%	2,18%	19,98%	21,01%	7,02%	24,10%	17,65%	11,05%	
%Δ 2021/2013	3,11%	2,62%	3,60%	22,13%	1614,65%	7,97%	36,93%	53,25%	14,34%	
ΜΕΡΜ 2014-2021	0,38%	0,32%	0,44%	2,53%	42,65%	0,96%	4,01%	5,48%	1,69%	
2021-2020	14.106	6.770	795	3.985	979	12.528	13.256	11.679	25.784	45,29%
2021-2013	5.464	3.165	1.292	4.335	5.308	14.100	18.409	27.045	32.509	83,19%
%Δ 2022/2021	5,91%	7,78%	-1,62%	11,67%	62,00%	8,04%	4,88%	10,22%	7,21%	
%Δ 2022/2013	9,20%	10,60%	1,92%	36,38%	2677,67%	16,65%	43,62%	68,91%	22,58%	
ΜΕΡΜ 2014-2022	0,98%	1,13%	0,21%	3,51%	44,68%	1,73%	4,10%	6,00%	2,29%	
2022-2021	10.724	9.659	-601	2.791	3.495	15.343	3.332	7.952	18.676	42,58%
2022-2013	16.189	12.824	691	7.127	8.803	29.444	21.741	34.996	51.185	68,37%
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ * Σημείωση: Το import content χ={ΔΜ/Δ(ΕΤΔ+Χ)} του 2013 εκτιμάται έναντι του 2010, ενώ των ετών 2014-2022 έναντι του 2013										

Διάγραμμα 1.1. Εκτιμήσεις - Μετρήσεις της εξέλιξης των βασικών συνιστωσών του ΑΕΠ 2013 - 2022

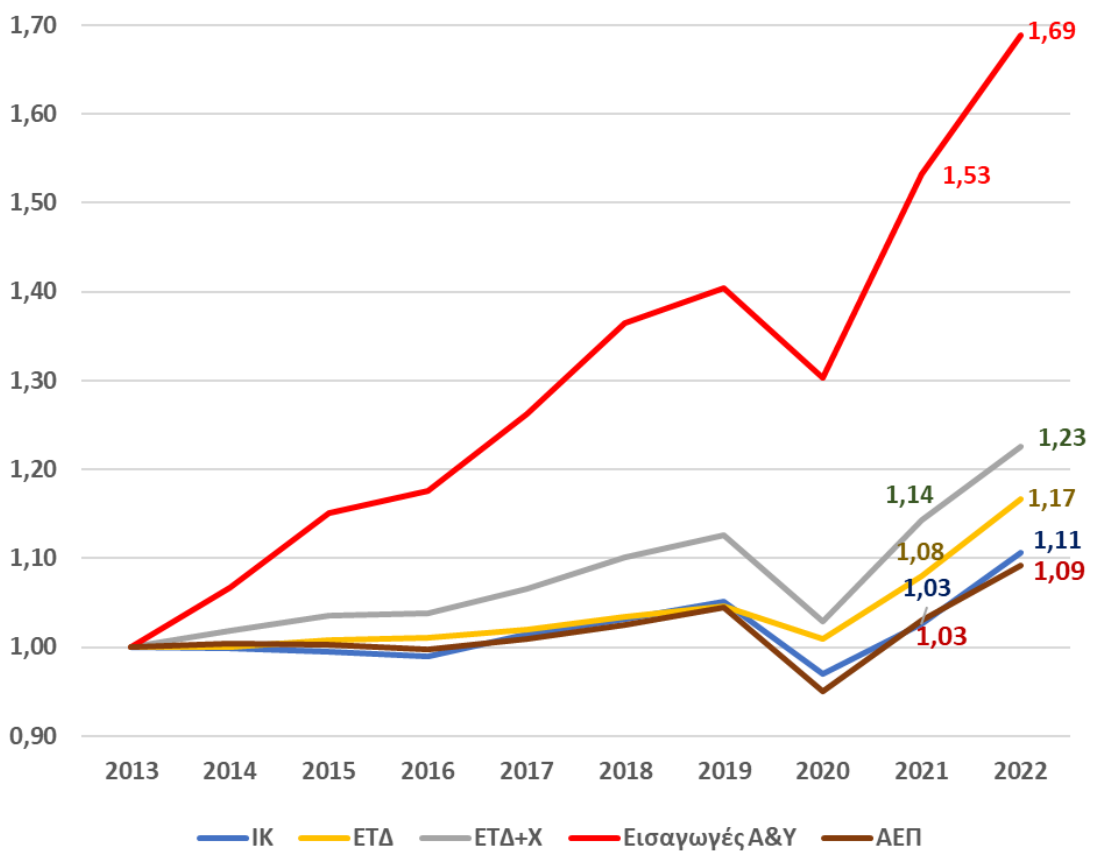

1.1.1. Η εκρηκτική αύξηση των εισαγωγών Α&Υ

Οι ανωτέρω εξελίξεις, όπως παρουσιάζονται στον Πίνακα 1.1. και στο Διάγραμμα 1.1., οδηγούν αναπόφευκτα στα πολύ σημαντικό συμπέρασμα ότι:

Βασικός αρνητικός περιοριστικός παράγων της ανάπτυξης της Ελληνικής οικονομίας στην περίοδο 2014-2021, αλλά και το 2022 και το 2023, ήταν - και εξακολουθεί να είναι - η εκρηκτική αύξηση των εισαγωγών Α&Υ κατά 53,25% (ΜΕΡΜ: 5,48%) στην περίοδο 2021/2013 και κατά 68,91% (ΜΕΡΜ 6,0%) το 2022/2013. Αυτή η εκρηκτική αύξηση των εισαγωγών Α&Υ κατά 53,25% το 2021/2013 καταγράφηκε στην Ελλάδα ανεξάρτητα από την ελάχιστη αύξηση των υπολοίπων συνιστωσών του ΑΕΠ και από την αύξηση του ΑΕΠ κατά μόλις 3,11% (ΜΕΡΜ: 0,38%). Ειδικότερα, το μεγάλο αυτό πρόβλημα της Ελληνικής οικονομίας προσδιορίζεται ως ακολούθως:

- Πρώτον, είναι πρόβλημα πραγματικό, αφού η εκρηκτική αύξηση των εισαγωγών Α&Υ (που μετριούνται με πραγματικά στοιχεία και επομένως θα πρέπει να θεωρείται πραγματική) περιορίζει την εγχώρια οικονομική δραστηριότητα και την αύξηση του ΑΕΠ. Η αύξηση αυτή των εισαγωγών Α&Υ επιβαρύνει σημαντικά την Ελληνική οικονομία όταν συγκρίνεται με την εκτιμηθείσα αύξηση του ΑΕΠ με ΜΕΡΜ 0,38% στην περίοδο 2014-2021, ή με ΜΕΡΜ 0,98% στην περίοδο 2014-2022, αλλά θα ήταν εξαιρετικά επιβαρυντική ακόμη και αν συγκρινόταν με μια περισσότερο συμβατή αύξηση του ΑΕΠ, με ΜΕΡΜ 1,7% στην περίοδο 2014-2021, ή με ΜΕΡΜ 1,9% στην περίοδο 2014-2022.

  Είναι χαρακτηριστικό ότι καταγράφεται στην Ελλάδα στην περίοδο 2014-2022, παρά την αναμφισβήτητη σημαντική βελτίωση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας της Ελληνικής οικονομίας στην ίδια περίοδο. Αυτό σημαίνει ότι οφείλεται σε ανάλογη μεγάλη αύξηση του αθροίσματος της Εγχώριας Τελικής Δαπάνης (ΕΤΔ) στην Ελληνική οικονομία συν τις Εξαγωγές Α&Υ - η οποία δεν καταγράφεται από τις επίσημες στατιστικές.

- Δεύτερον, κατά ένα σημαντικό μέρος του, το πρόβλημα από την εκρηκτική αύξηση των εισαγωγών Α&Υ στην Ελληνική οικονομία, ιδιαίτερα στην περίοδο 2014-2021, είναι πρόβλημα καθαρά στατιστικό. Οφείλεται στο ότι αυτή η εκρηκτική αύξηση των εισαγωγών Α&Υ με ΜΕΡΜ 5,48% στην περίοδο 2014-2021, ή 6,0% στην περίοδο 2014-2022, είναι εντελώς ασύμβατη με την εκτίμηση της ΕΛΣΤΑΤ για ελάχιστη αύξηση του ΑΕΠ με ΜΕΡΜ 0,38% στην περίοδο 2014-2021, ή με ΜΕΡΜ 0,98% στην περίοδο 2014-2022.

  Τα στοιχεία για την μεταβολή του ΑΕΠ προκύπτουν από την εκτίμηση της ΕΛΣΤΑΤ για ελάχιστη αύξηση της ΙΚ με ΜΕΡΜ 0,32% και 1,13% αντίστοιχα, της ΕΤΔ με ΜΕΡΜ 0,96% και 1,73% αντίστοιχα και του αθροίσματος ΕΤΔ+Χ με ΜΕΡΜ 1,69% και 2,29% αντίστοιχα. Είναι προφανές ότι με δεδομένη την αύξηση των εισαγωγών Α&Υ (πραγματικά στοιχεία) με ΜΕΡΜ 5,48% στην περίοδο 2014-2021, η εκτίμηση για αύξηση της ΙΚ με ΜΕΡΜ μόλις 0,32% είναι

σημαντικά υποεκτιμημένη. Το ίδιο συμβαίνει και με άλλες συνιστώσες του ΑΕΠ που συγκροτούν την ΕΤΔ, ακόμη και με τις επενδύσεις ΠΚ. Έτσι, η εκτιμώμενη αύξηση της ΕΤΔ με ΜΕΡΜ μόλις 0,96% στην περίοδο 2014-2021 δεν είναι συμβατή με την αύξηση των εισαγωγών Α&Υ με ΜΕΡΜ 5,48%. Το ίδιο ισχύει και για την εκτιμώμενη αύξηση του αθροίσματος ΕΤΔ+Χ με ΜΕΡΜ μόλις 1,69%.

Οι εξελίξεις αυτές συνεπάγονται ότι το ποσοστό του περιεχομένου σε εισαγωγές Α&Υ (import content ratio) της αύξησης του αθροίσματος ΕΤΔ+Χ (δηλαδή ο λόγος χ= (ΔΜ/Δ(ΕΤΔ+Χ)), στην περίοδο 2021/2013 ανήλθε στο 83,2% (βλέπε τον Πίνακα 1.1.), που είναι εκτός κάθε παραδεκτού ορίου. Το πραγματικό import content ratio για την Ελληνική οικονομία στην περίοδο 2021/2013 δεν μπορεί να υπερβαίνει το 52,0% - δεδομένου ότι το ποσοστό Μ/(ΕΤΔ+Χ) ήταν το 2021 μόλις στο 30%. Με χ=52,0% ο ΜΕΡΜ του ΑΕΠ στην περίοδο 2021/2013 θα ήταν 1,7%, αντί του 0,38% που εκτιμήθηκε από την ΕΛΣΤΑΤ (με χ=83,2%) και στην περίοδο 2022/2013 θα ήταν 1,9%, αντί του 0,98% (με χ=68,37%).

1.1.2. Η εξέλιξη των υπολοίπων βασικών συνιστωσών του ΑΕΠ, 2014-2021

Η χαμηλή αύξηση του ΑΕΠ της Ελλάδος στην περίοδο 2014-2021, εκτός της σημαντικής υποεκτίμησης της αύξησής του, προσδιορίστηκε επίσης και από την ανατροπή των σημαντικών προοπτικών ανάπτυξης και δυναμικής ανάκαμψης της Ελληνικής οικονομίας που είχαν εγκαθιδρυθεί το 2014, από την εξαιρετικά επώδυνη για τη χώρα εκτροπή της οικονομικής πολιτικής στο πρώτο επτάμηνο 2015.

Η εκτροπή αυτή οδήγησε αναπόφευκτα στο κλείσιμο των Τραπεζών και στην επιβολή των capital controls τον Ιούλιο 2015. Η χώρα υποχρεώθηκε στην υπογραφή του 3ου Μνημονίου και στην εξαιρετικά επώδυνη εφαρμογή του, παρά την οικονομική πολιτική που ασκήθηκε από τον Σεπτέμβριου του 2015 και έπειτα στα πλαίσια μιας προσπάθειας για επαναφορά της χώρας σε πορεία αυτοδύναμης ανάκαμψης και ανάπτυξης. Ως αποτέλεσμα των χειρισμών του πρώτου επταμήνου 2015, η αξιοπιστία της εγχώριας οικονομικής πολιτικής είχε μειωθεί καταλυτικά, η διαχείριση της εφαρμογής του 3ου Μνημονίου από τους Θεσμούς και ιδιαίτερα από το ΔΝΤ ήταν και πάλι μη εποικοδομητική, και η υπερ-φορολόγηση (που επιβλήθηκε από το 3ο Μνημόνιο) συνέβαλε στη διόγκωση της παράλληλης οικονομίας της χώρας που δεν προσμετράται στο ΑΕΠ (εις βάρος της επίσημης οικονομίας και του επίσημου ΑΕΠ).

Σε αυτό το εξαιρετικά δυσμενές οικονομικό περιβάλλον, η εξέλιξη των βασικών συνιστωσών της Εγχώριας Τελικής Δαπάνης (ΕΤΔ) στην Ελληνική οικονομία στην περίοδο 2014-2021 ήταν γενικά δυσμενής και εντελώς ασύμβατη με την εκρηκτική αύξηση των εισαγωγών Α&Υ, εκτός από τις Επενδύσεις σε Αποθέματα συν τις Στατιστικές Διαφορές (ΕσΑ+ΣΔ) που διορθώθηκαν εκ των υστέρων (με την αναθεώρηση του ΑΕΠ την 16η Οκτωβρίου 2020). Στον εξωτερικό τομέα, πολύ ικανοποιητική και αξιοσημείωτη ήταν επίσης και η αύξηση των εξαγωγών Α&Υ κατά 36,93% (ΜΕΡΜ: 4,01%) το 2021/2013 και κατά 43,6% (ΜΕΡΜ: 4,1%) το

2022/2013, αλλά η αύξησή τους ήταν πολύ χαμηλότερη από την εκρηκτική αύξηση των εισαγωγών Α&Υ που προαναφέρθηκε. Ειδικότερα:

(1) Η ελάχιστη αύξηση της Ιδιωτικής Κατανάλωσης (ΙΚ) κατά μόλις 2,62% (ΜΕΡΜ: 0,32%) το 2021/13 και κατά 10,60% (ΜΕΡΜ: 1,13%) το 2022/13
Οι τελευταίες αναθεωρήσεις του ΑΕΠ από την ΕΛΣΤΑΤ έχουν κατά κανόνα ως βασική προσαρμογή τη δραστική περικοπή της ΙΚ, ως ακολούθως:

(i) Με την αναθεώρηση της 16ης Οκτωβρίου 2020, η ΕΛΣΤΑΤ περιέκοψε δραστικά την ΙΚ κατά -3,14 δισ. € το 2010 και κατά -1,57 δισ. € το 2013, και την αύξησε ελάχιστα κατά € 0,91 δις το 2019, με το ΜΕΡΜ το 2019/2013 να αυξάνεται ελαφρά στο 0,86%, από το εξαιρετικά χαμηλό 0,53%.

(ii) Ωστόσο, με την αναθεώρηση της 15ης Οκτωβρίου 2021 η ΕΛΣΤΑΤ περιέκοψε δραστικά τη ΙΚ κατά -3,7 δισ. € το 2020 και κατά -1,0 δισ. στο 1ο 6μηνο 2021, και, αναγκαστικά, περιέκοψε στη συνέχεια και το Ακαθάριστο Διαθέσιμο Εισόδημα κατά -4,2 δισ. €. Μετά από αυτή την προσαρμογή η ΙΚ ήταν μειωμένη κατά -2,98% (ΜΕΡΜ: -0,43%) το 2020/2013, ενώ στην ίδια περίοδο οι εισαγωγές Α&Υ ήταν αυξημένες κατά 30,26% (ΜΕΡΜ: 3,85%). Σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ, στην 7ετία 2014-2020 η ΙΚ είχε αρνητική εξέλιξη, αλλά οι εισαγωγές Α&Υ παρουσίαζαν ιδιαίτερα μεγάλη αύξηση.

(iii) Τέλος, με την αναθεώρηση της 18ης Οκτωβρίου 2022 η ΕΛΣΤΑΤ περιέκοψε τη ΙΚ περαιτέρω κατά -2,08 δισ. € το 2021. Έτσι, το 2020/2019 η ΙΚ μειώθηκε κατά -7,73%, ενώ ο Γενικός Δείκτης Όγκου των πωλήσεων των Καταστημάτων Λιανικού Εμπορίου (ΓΔΟΠΚΛΕ) μειώθηκε μόνο κατά -4,02%. Το 2021/2020 η ΙΚ αυξήθηκε μόνο κατά 5,77%, ενώ ο ΓΔΟΠΚΛΕ αυξήθηκε κατά 10,24%. Το 2021/2019 ο ΓΔΟΠΚΛΕ αυξήθηκε 5,82%, αλλά η ΜΙΚ μειώθηκε κατά -2,41%. Συνολικά, στην περίοδο 2021/2013 η αύξηση της ΜΙΚ περιορίστηκε μόλις στο 2,61%, του ΓΔΟΠΚΛΕ στο 6,85% και του ΑΔΕ σε σταθερές τιμές στο 8,67%, και αυτά παρά την εκρηκτική αύξηση των εισαγωγών Α&Υ κατά 53,25%.

Η ΙΚ και το ΑΔΕ προσδιορίστηκαν το 2020 και το 2021 από την ΕΛΣΤΑΤ μόνο βάσει της Έρευνας Οικογενειακών Προϋπολογισμών (ΕΟΠ) του 2020 και του 2021. Προσδιορίστηκαν δηλαδή με βάση αυτό που ένα ελάχιστο δείγμα καταναλωτών *δήλωσε* ως κατανάλωση και ως ΑΔΕ. Ωστόσο, η πραγματική κατανάλωση των νοικοκυριών δεν μπορεί παρά να είναι συμβατή με την εκρηκτική αύξηση των εισαγωγών Α&Υ. Αν οι εισαγωγές Α&Υ αυξήθηκαν στην Ελλάδα, κατά 53,25% στην περίοδο 2021/2013, αυτό συνέβη διότι αυξήθηκαν ανάλογα το ΑΔΕ, η πραγματική ιδιωτική κατανάλωση, οι επενδύσεις σε πάγια και αποθέματα και οι εξαγωγές της χώρας, και, επομένως, διότι αυξήθηκε ανάλογα και το άθροισμα ΕΤΔ+Χ. Κατά τις εκτιμήσεις μας, η αύξηση των εισαγωγών Α&Υ το 2021/2013 κατά 53,25%, υποδηλώνει αύξηση της ΙΚ μεταξύ 20% και 35%, έναντι του εκτιμώμενου 2,61%.

Ωστόσο, η μη αναμενόμενη εκτίμηση της ΕΛΣΤΑΤ για αύξηση της ΙΚ κατά 7,78% το 2022 (4ο 3μηνο 2022: 3,81%), παρά τις εκτιμώμενες αρνητικές επιπτώσεις από τον πολύ υψηλό πληθωρισμό, συνδυάστηκε με την ελάχιστη αύξηση του ΓΔΟΠΚΛΕ κατά 3,24% το 2022 (4ο 3μηνο 2022: -0,7%). Αυτό αποτελεί, ενδεχομένως, την έναρξη μιας διαδικασίας διόρθωσης της μεγάλης υποεκτίμησης της ΙΚ έως το 2021 και για την αποκατάσταση ενός ελάχιστου βαθμού συμβατότητας με την πολύ μεγάλη αύξηση των εισαγωγών Α&Υ.

Μάλιστα, τα σημαντικά θετικά base effects και οι αυξητικές προσαρμογές, για τους λόγους που προαναφέρθηκαν, συνεχίστηκαν και στο 1ο 3μηνο 2023 με την αύξηση της ΙΚ κατά 3,7%, παρά την πτώση του ΓΔΟΠΚΛΕ σε αυτό το 3μηνο κατά -2,58%. Εκτιμάται δε ότι θα συνεχιστούν και στα επόμενα 3μηνα του 2023, με την αύξηση της ΙΚ το 2023 να εκτιμάται τώρα από το ΙΝΣΕΤΕ στο 2,1% (2ο 3μηνο 2023: 1,7%).

Όπως φαίνεται στον Πίνακα 1.2., η ΙΚ στην περίοδο 2010-2021 παραμένει σταθερή ως ποσοστό του σημαντικά υποεκτιμημένου (λόγω της εκρηκτικής αύξησης των εισαγωγών Α&Υ) ΑΕΠ, αλλά έχει μειωθεί δραστικά από το 240,9% των εισαγωγών Α&Υ το 2010, στο 159,5% το 2021 και στο 156,0% των εισαγωγών Α&Υ το 2022.

Πίνακας 1.2. ΑΕΠ, Ιδιωτική Κατανάλωση και Εισαγωγές Α&Υ

		Ιδιωτική Κατανάλωση (ΙΚ)			Εισαγωγές Α&Υ		Εξαγωγές Α&Υ		Εξαγωγές / Εισαγωγές Α&Υ
	ΑΕΠ	Ευρώ	% ΑΕΠ	% Εισα-γωγών Α&Υ	Ευρώ	% ΑΕΠ	Ευρώ	% ΑΕΠ	
2010	216.113	148.406	68,7%	240,9%	61.594	28,5%	47.721	22,1%	77,5%
2011	194.179	135.545	69,8%	243,4%	55.684	28,7%	48.026	24,7%	86,2%
2012	180.418	125.284	69,4%	238,1%	52.614	29,2%	48.968	27,1%	93,1%
2013	175.879	121.000	68,8%	238,3%	50.785	28,9%	49.843	28,3%	98,1%
2014	176.715	120.876	68,4%	223,0%	54.211	30,7%	53.954	30,5%	99,5%
2015	176.369	120.454	68,3%	206,0%	58.467	33,2%	56.661	32,1%	96,9%
2016	175.510	119.720	68,2%	200,4%	59.727	34,0%	56.426	32,2%	94,5%
2017	177.426	122.708	69,2%	191,3%	64.131	36,1%	61.229	34,5%	95,5%
2018	180.387	124.854	69,2%	180,1%	69.326	38,4%	66.812	37,0%	96,4%
2019	183.786	127.226	69,2%	178,3%	71.337	38,8%	70.076	38,1%	98,2%
2020	167.238	117.395	70,2%	177,5%	66.151	39,6%	54.996	32,9%	83,1%
2021	181.343	124.165	68,5%	159,5%	77.829	42,9%	68.252	37,6%	87,7%
2022	192.067	133.823	69,7%	156,0%	85.781	44,7%	71.584	37,3%	83,5%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Τέλος, όπως φαίνεται στον Πίνακα 1.1. ελάχιστη ήταν η αύξηση και της Δημόσιας Κατανάλωσης (δηλαδή της Κατανάλωσης της ΓΚ) κατά 3,6% (ΜΕΡΜ: 0,44%) το 2021/2013 και κατά μόλις 1,92% (ΜΕΡΜ: 0,21%) το 2022/2013.

(2) Η πολύ χαμηλότερη του αναμενομένου αύξηση των επενδύσεων ΠΚ κατά 22,13% (ΜΕΡΜ: 2,53%) στην περίοδο 2021/2013.

Με βάση τις εκτιμήσεις της ΕΛΣΤΑΤ, μετά τις τρεις αναθεωρήσεις του ΑΕΠ που προαναφέρθηκαν, οι επενδύσεις ΠΚ ήταν αυξημένες κατά μόλις 1,79% το 2020/2013, με πτώση τους κατά -4,34% το 2018, κατά -2,19% το 2019 και με αύξηση τους κατά 1,1% το 2020 και κατά 20,0% το 2021 και, στη συνέχεια με αύξησή τους κατά 11,67% το 2022 και κατά 9,28% στο 1ο 3μηνο 2023.

Πίνακας 1.3. Επενδύσεις ΠΚ Γενικής Κυβέρνησης, ιδιωτικές και επιχειρηματικές επενδύσεις ΠΚ (2015=100)													
	Επενδύσεις Παγίου Κεφαλαίου			Αποπλη-θωριστής	Επενδύσεις ΠΚ Φορέων Γεν. Κυβέρνησης			Επενδύσεις ΠΚ Ιδιωτικού Τομέα		Επενδύσεις σε κατοικίες		Επιχειρηματικές επενδύσεις	
Έτος	Τρέχουσες τιμές	Σταθερές τιμές 2015	% Δ	Επενδύ-σεων ΠΚ	Τρέχου-σες τιμές	Σταθερές τιμές 2015	% Δ	Σταθερές τιμές 2015	%Δ	Σταθερές τιμές 2015	%Δ	Σταθερές τιμές 2015	%Δ
2013	20.141	19.589		1,03	6.210	6.040		13.549		3.939		9.611	
2014	19.202	18.964	-3,2%	1,01	6.573	6.491	7,5%	12.472	-7,9%	1.839	-53,3%	10.634	10,6%
2015	18.994	18.995	0,2%	1,00	6.813	6.813	5,0%	12.182	-2,3%	1.365	-25,8%	10.817	1,7%
2016	19.208	19.438	2,3%	0,99	6.108	6.181	-9,3%	13.257	8,8%	1.207	-11,5%	12.050	11,4%
2017	20.855	21.082	8,5%	0,99	8.034	8.122	31,4%	12.961	-2,2%	1.123	-7,0%	11.838	-1,8%
2018	20.017	20.167	-4,3%	0,99	5.809	5.853	-27,9%	14.314	10,4%	1.375	22,5%	12.939	9,3%
2019	19.595	19.725	-2,2%	0,99	4.575	4.605	-21,3%	15.119	5,6%	1.549	12,6%	13.571	4,9%
2020	19.779	19.940	1,1%	0,99	5.146	5.188	12,7%	14.752	-2,4%	1.843	19,0%	12.909	-4,9%
2021	24.111	23.925	20,0%	1,01	6.621	6.570	26,6%	17.355	17,6%	2.347	27,3%	15.007	16,3%
2022	28.507	26.716	11,7%	1,07	7.279	6.822	3,8%	19.894	14,6%	3.194	36,1%	16.700	11,3%
2023*	31.963	30.012	12,3%	1,07	7.580	7.117	4,3%	22.895	31,9%	3.817	19,5%	19.078	14,2%

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ, Εθνικοί Λογαριασμοί (Αναθεωρημένα στοιχεία με βάση το 2015=100) και Δημοσιονομικά Στοιχεία περιόδου 2013-2022, * Εκτιμήσεις ΙΝΣΕΤΕ

Η μη ικανοποιητική εξέλιξη των συνολικών επενδύσεων ΠΚ στην περίοδο 2014-2020 οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στη μεγάλη μείωση των επενδύσεων ΠΚ των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης (ΓΚ), οι οποίες, όπως φαίνεται στον Πίνακα 1.3, μειώθηκαν κατά -27,9% (ή κατά €2,27 δισ.) το 2018 και στη συνέχεια κατά -21,3% (ή κατά -1,25 δισ.) το 2019, και ήταν μειωμένες το 2019 κατά -1,44 δις € έναντι του 2013. Στη συνέχεια, σημειώθηκε η ανάκαμψή τους κατά 12,7% το 2020, κατά 26,6% το 2021 και κατά 3,8% το 2022.

Όσον αφορά τις επενδύσεις του ιδιωτικού τομέα, αυτές αυξήθηκαν με ΜΕΡΜ 5,5% στην περίοδο 2019/2015 - παρά τη μεγάλη πτώση των επενδύσεων της ΓΚ που καθηλώνει, αναπόφευκτα, και τις ιδιωτικές επενδύσεις - μειώθηκαν (αναπόφευκτα) κατά -2,4% το 2020 (λόγω του Covid-19) και αυξήθηκαν και πάλι όπως αναμενόταν κατά 17,6% το 2021 και κατά 14,6% το 2022, ενώ εκτιμάται μεγάλη αύξησή τους κατά 32% το 2023. Ειδικότερα, οι επενδύσεις σε κατοικίες, αυξάνονται μεν δυναμικά από το 2018, αλλά από το πολύ χαμηλό επίπεδό τους το 2017. Σημειώνεται ότι οι επενδύσεις σε κατοικίες ανήλθαν στα € 2,35 δις το 2021 και στα € 3,19 δις το 2022, από € 1,12 δις το 2017, αλλά από € 3,94 δις το 2013, από € 10,79 δις το 2010 και από € 23,88 δις το 2007. *Επομένως, στα € 3,19 δις το 2022 οι επενδύσεις σε κατοικίες στην Ελλάδα ήταν κατά -18,9% χαμηλότερα από το 2013, όταν το 2022 οι εισαγωγές Α&Υ ήταν αυξημένες κατά 68,91% έναντι του 2013*[1]. Επίσης, οι επενδύσεις σε άλλες κατασκευές (που σχετίζονται με τις επενδύσεις της ΓΚ) ήταν και αυτές μειωμένες το 2022 κατά -0,8% έναντι του 2013, παρά τη σημαντική αύξησή τους κατά 21.5% το 2022 και κατά 10,8% το 2021. Μόνο οι επενδύσεις σε

[1] Προφανώς, οι επενδύσεις σε κατοικίες είναι ένας τομέας (εκτός της ιδιωτικής κατανάλωσης) όπου το Υπόδειγμα ΕΛΣΤΑΤ-Eurostat για τη μέτρηση του Ελληνικού ΑΕΠ στην περίοδο 2014-2022 στηρίζεται σε εκτιμήσεις – μετρήσεις που δίνουν ακραία μη συμβατές εξελίξεις βασικών συνιστωσών του.

μηχανολογικό, μεταφορικό και τεχνολογικό εξοπλισμό (που μετριούνται με πραγματικά στοιχεία, όπως οι εισαγωγές) ήταν σημαντικά αυξημένες το 2022 κατά 120,96% έναντι του 2013, μετά την δυναμική αύξησή τους κατά 32,2% το 2021 και κατά 5,1% το 2022.

Συνολικά, η αύξηση των επενδύσεων ΠΚ κατά 36,38% (ή με ΜΕΡΜ 3,51%) στην περίοδο 2022/2013, ήταν εξαιρετικά υποτονική δεδομένου του ιδιαίτερα χαμηλού επιπέδου αυτών των επενδύσεων το 2013, και σε κάθε περίπτωση δεν ήταν συμβατή με την αύξηση των εισαγωγών Α&Υ στην ίδια περίοδο κατά 68,91% (ή με ΜΕΡΜ 6,0%).

Γενικά, οι επενδύσεις ΠΚ είχαν σχεδόν μηδενική συμβολή στην αύξηση του ΑΕΠ στην Ελλάδα στην περίοδο 2019/2013, όπου μειώθηκαν στο 10,7% του ΑΕΠ το 2019, από 11,1% του ΑΕΠ το 2013, αντί της αναμενόμενης (και εκτιμώμενης) σημαντικής αύξησής τους (δεδομένης και της αύξησης των εισαγωγών αγαθών σε αυτή την περίοδο κατά 35,7%). Στη συνέχεια, η σημαντική αύξηση των επενδύσεων ΠΚ το 2020 (1,1%), το 2021 (20,0%) και το 2022 (11,7%) ήταν από τα εξαιρετικά χαμηλά επίπεδά τους το 2019[2].

Όπως φαίνεται στον Πίνακα 3.4., οι επενδύσεις ΠΚ που ανήλθαν στο 13,9% του ΑΕΠ το 2022, αναμένεται να αυξηθούν περαιτέρω στο 15,2% του ΑΕΠ το 2023 και στο 16,1% του ΑΕΠ το 2024 – με συνέχιση της αυξητικής τους πορείας και στα επόμενα έτη.

(3) Η μεγάλη αύξηση των Επενδύσεων σε Αποθέματα συν τις Στατιστικές Διαφορές (ΕσΑ+ΣΔ) κατά € 5,3 δις το 2021/13 και € 8,8 δις το 2022/13

Η αύξηση αυτή, η οποία, όπως προαναφέρθηκε προέκυψε με την αναθεώρηση του ΑΕΠ την 16η Οκτωβρίου 2020, απορρόφησε ένα σχετικά μικρό μέρος της πολύ μεγάλης αύξησης των εισαγωγών Α&Υ κατά € 27,05 δις το 2021/2013 και κατά 35,0 δις το 2022/2013. Διότι στην περίοδο 2014-2022 σημειώθηκε και σημαντική αύξηση της εγχώριας βιομηχανικής παραγωγής που επίσης συμβάλει στην αύξηση των ΕσΑ με δεδομένη τη σχετική στασιμότητα της ΙΚ και των επενδύσεων ΠΚ, όπως προαναφέρθηκε.

(4) Οι ανωτέρω εξελίξεις στην ΙΚ, τη Δημόσια Κατανάλωση, στις Επενδύσεις ΠΚ και στις ΕσΑ+ΣΔ είχαν ως συνέπεια την ελάχιστη αύξηση της Εγχώριας

---

[2] Με την Αναθεώρηση της 15ης Οκτωβρίου 2020 οι επενδύσεις ΠΚ της περιόδου 2010-2019 περικόπηκαν από την ΕΛΣΤΑΤ κατά περίπου € 2,0 δις σε κάθε έτος, και συγκεκριμένα περικόπηκαν κατά -1,82 δις € το 2013 και κατά -1,81 δις € το 2019. Έτσι το επίπεδό τους το 2019 ήταν ελάχιστο, όχι μόνο διότι είχε καταγράψει σχεδόν μηδενική αύξηση στην περίοδο 2014-2019 (παρά την αύξηση των εισαγωγών αγαθών κατά 35,7%), αλλά και διότι είχε περικοπεί εκ των υστέρων κατά -1,81 δις €.

Τελικής Δαπάνης (ΕΤΔ) κατά 7,97% (ή με ΜΕΡΜ 0,96%) το 2021/2013 και κατά 16,65% (ή με ΜΕΡΜ 1,73%) το 2022/2013.
Αυτή η ελάχιστη αύξηση της ΕΤΔ δεν είναι συμβατή με την εκρηκτική αύξηση των εισαγωγών Α&Υ με ΜΕΡΜ 5,48% το 2021/2013 και με ΜΕΡΜ 6,0% το 2022/2013 (παρά τη σχετικά υψηλή αύξηση της ΕΤΔ κατά 8,04% το 2022). Η υποεκτίμηση της αύξησης της ΕΤΔ στην περίοδο 2021/2013 οφείλεται τόσο στην υποεκτίμηση της αύξησης της ΙΚ, όσο και στην υποεκτίμηση της αύξησης των επενδύσεων ΠΚ (παρά το +20,0% το 2021), όπως προαναφέρθηκε.

(5) Η μεγάλη αύξηση των εξαγωγών Α&Υ κατά 36,93% (ΜΕΡΜ: 4,01%) το 2021/2013 και κατά 43,62% (ΜΕΡΜ: 4,1%) το 2022/2013, η οποία, ωστόσο, ήταν πολύ χαμηλότερη από την εκρηκτική αύξηση των εισαγωγών Α&Υ που προαναφέρθηκε. Όπως δε φαίνεται στον Πίνακα 1.2. οι εξαγωγές Α&Υ έχουν επίσης αυξηθεί σημαντικά ως ποσοστό του ΑΕΠ (από το 22,1% του ΑΕΠ το 2010 στο 37,6% του ΑΕΠ το 2021 και στο 37,3% του ΑΕΠ το 2022), αλλά υπολείπονται και πάλι της αύξησης των εισαγωγών Α&Υ στο 44,7% του ΑΕΠ.

1.2. Η αύξηση του ΑΕΠ κατά 5,91% το 2022
Η αύξηση του ΑΕΠ το 2022 κατά 5,91% (4ο 3μηνο 2022: 4,47%) ήταν τελικά σημαντικά μεγαλύτερη της αναμενόμενης από το ΙΝΣΕΤΕ κατά 4,9% (4ο 3μηνο 2022: 1,6%). Η εξέλιξη αυτή προσδιορίστηκε από τα ακόλουθα:

(i) Από τα πολύ σημαντικά αποτελέσματα χαμηλής βάσης (base effects) του ΑΕΠ το 2021, λόγω της εκτίμησης για ελάχιστη αύξησή του την περίοδο 2021/2013, κατά μόλις 3,11% (με ΜΕΡΜ: 0,38%), μετά από τις αλλεπάλληλες περικοπές της ΙΚ και των επενδύσεων ΠΚ που προαναφέρθηκαν. Ως αποτέλεσμα, η αύξησή τους στην ίδια περίοδο ήταν μόλις 2,62% (ΜΕΡΜ: 0,32%) και 22,13% (ΜΕΡΜ: 2,53%) αντίστοιχα σε αντιδιαστολή με την πολύ μεγάλη αύξηση των εισαγωγών Α&Υ (σε σταθερές τιμές) κατά 53,25% (ΜΕΡΜ: 5,48%).

Αυτά τα πολύ σημαντικά base effects επιβεβαιώθηκαν πλήρως με την εκτίμηση της ΕΛΣΤΑΤ για αύξηση της ΙΚ κατά 7,78% το 2022 (4ο 3μηνο 2022: 3,81%), η οποία ήταν πολύ μεγαλύτερη από την αύξηση του ΓΔΟΠΚΛΕ κατά μόλις 3,26% (4ο 3μηνο 2022: -0,66%) και σε αντίθεση με την εκτίμηση της ΕΛΣΤΑΤ για πτώση του ΑΔΕ το 2023 κατά -2,0% σε σταθερές τιμές. Είναι προφανές ότι η εκτίμηση για αύξηση της ΙΚ κατά 7,78% το 2022 ήταν αναγκαία για να αποκατασταθεί κάποιος βαθμός συμβατότητας μεταξύ της εκρηκτικής αύξησης των εισαγωγών Α&Υ κατά 68,91% το 2022/2013 και της ελάχιστης αύξησης της ΙΚ κατά μόλις 10,6% (λόγω της αύξησής της κατά 5,77% το 2021 και κατά 7,78% το 2022).

Αντίθετα, για μια ακόμη φορά δεν επιβεβαιώθηκαν τα σημαντικά base effects των εισαγωγών Α&Υ που προοιωνίζονταν ελάχιστη αύξησή τους το 2022, από το πολύ υψηλό επίπεδο το 2021. Οι εισαγωγές Α&Υ αυξήθηκαν και πάλι

εκρηκτικά κατά 10,22% το 2022, και μάλιστα με ποσοστό κατά 5,34 π.μ. υψηλότερο από το ποσοστό αύξησης των εξαγωγών Α&Υ κατά μόλις 4,88%. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται σε σημαντικό βαθμό και στις εκτιμήσεις της ΕΛΣΤΑΤ για την αύξηση των αποπληθωριστών των εξαγωγών και των εισαγωγών Α&Υ το 2022 κατά 30,18% και 24,41% αντίστοιχα, όπως αναλύεται στη συνέχεια.

(ii) Από την πολύ μεγάλη αύξηση των Επενδύσεων σε Αποθέματα συν τις Στατιστικές Διαφορές (ΕσΑ+ΣΔ) κατά € 3,49 δις το 2022 – με σημαντική επίπτωση στην αύξηση του ΑΕΠ κατά 1,93 π.μ. το 2022 (3ο 3μηνο 2022: 3,59 π.μ., 4ο 3μηνο 2022: 3,83 π.μ.). Η εξέλιξη αυτή προσδιορίστηκε από την εκτίμηση της ΕΛΣΤΑΤ[3] για αύξηση του ΑΕΠ από την πλευρά της παραγωγής κατά 5,91% το 2022, με διαδοχικές αυξητικές αναθεωρήσεις στο 3ο 3μηνο 2022 (στο 3,86% από 2,15%) και στο 4ο 3μηνο (4,47%)2022 που αποδόθηκε σε πολύ υψηλή αύξηση των ΕσΑ+ΣΔ. Αρχικά, η ΕΛΣΤΑΤ εκτιμούσε την αύξηση του ΑΕΠ από την πλευρά της παραγωγής με αφαίρεση από την Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ) των επιδοτήσεων επί των προϊόντων, που ήταν ιδιαίτερα αυξημένες στο 3ο και το 4ο 3μηνο 2022, χωρίς να αυξάνει ανάλογα (όπως θα έπρεπε) τους φόρους επί των προϊόντων που χρηματοδότησαν αυτή την αύξηση των επιδοτήσεων. Με τη 2η εκτίμηση του ΑΕΠ του 3ου 3μήνου 2022 και την εκτίμηση του ΑΕΠ του 4ου 3μήνου 2022, η αύξηση των επιδοτήσεων επί των προϊόντων αντισταθμίστηκε σχεδόν πλήρως με την αύξηση των φόρων επί των προϊόντων. Αυτό είχε ως συνέπεια την πολύ μεγαλύτερη αύξηση του ΑΕΠ από την πλευρά της παραγωγής, που αποδόθηκε σε πολύ μεγάλη αύξηση των ΕσΑ+ΣΔ από την πλευρά της δαπάνης.

(iii) Από τον αποπληθωρισμό των εξαγωγών Α&Υ με αποπληθωριστές που ήταν ανεξήγητα αυξημένοι το 2022 και μάλιστα σε σημαντικά μεγαλύτερο βαθμό από τους αντίστοιχους αποπληθωριστές των εισαγωγών Α&Υ και που προσδιόρισαν τη μεγάλη αρνητική επίπτωση των καθαρών εξαγωγών στην αύξηση του ΑΕΠ το 2022 κατά -2,55 π.μ.. Ειδικότερα, η αύξηση των εξαγωγών Α&Υ περιορίστηκε μόλις στο 4,88% σε σταθερές τιμές, παρά την πολύ μεγάλη αύξησή τους κατά 36,54% σε τρέχουσες τιμές. Αυτό προέκυψε λόγω του αποπληθωρισμού τους με έναν αποπληθωριστή αυξημένο το 2022 κατά 30,18% (αγαθά: 36,5%, υπηρεσίες: 23,8%). Η αύξηση αυτή του αποπληθωριστή εξαγωγών Α&Υ, αφενός κρίνεται ως αναίτια υψηλή, ιδιαίτερα όσον αφορά τον αποπληθωριστή των εξαγωγών υπηρεσιών (23,8%) και, αφετέρου, είναι και πολύ υψηλότερη από την αντίστοιχη αύξηση του αποπληθωριστή εισαγωγών Α&Υ κατά 24,41% (αγαθά: 26,3%, υπηρεσίες: 18,5%). Αυτή η διαφορά στην αύξηση των αποπληθωριστών κατά 5,77 π.μ., εξηγεί πλήρως την πολύ μεγαλύτερη αύξηση

[3] με τη 2η εκτίμηση του ΑΕΠ του 3ου 3μήνου 2022 και με την εκτίμηση του ΑΕΠ του 4ου 3μήνου 2022

των εισαγωγών Α&Υ κατά 10,22%, σε σχέση με την ελάχιστη αύξηση των εξαγωγών Α&Υ κατά 4,88%.

Παρά την πολύ μεγαλύτερη του αναμενομένου αύξησή του κατά 5,91% το 2022, το ΑΕΠ εξακολουθεί το 2022 να είναι σημαντικά υποεκτιμημένο δημιουργώντας τις προϋποθέσεις για υψηλά θετικά base effects για το 2023 και τα επόμενα έτη.

Η μεγάλη υποεκτίμηση του ΑΕΠ και το 2022 (παρά την μικρή διόρθωσή της με την αύξηση της ΙΚ κατά 7,78% και των ΕσΑ+ΣΔ κατά € 3,49 δις) είναι ακόμη εμφανής από την συνεχιζόμενη ακραία ασυμβατότητα της εξέλιξης των βασικών συνιστωσών του μετά το 2013 (βλ. Πίνακα 1.1. και Διάγραμμα 1.1). Η εκτίμηση της ΕΛΣΤΑΤ για αύξηση του ΑΕΠ κατά 9,20% (ΜΕΡΜ 0,98%) στην περίοδο 2022/2013 προέκυψε από τις εκτιμήσεις για αύξηση της ΙΚ κατά μόλις 10,6% (ΜΕΡΜ 1,13%), των επενδύσεων ΠΚ κατά 36,38% (ΜΕΡΜ 3,51%), της ΕΤΔ κατά 16,65% (1,73%) και για αύξηση του αθροίσματος ΕΤΔ+Χ κατά 22,58% (ΜΕΡΜ 2,29%), σε πλήρη αντίθεση με μέτρηση της ΕΛΣΤΑΤ, με πραγματικά στοιχεία, για εκρηκτική αύξηση των εισαγωγών Α&Υ κατά 68,91% (ΜΕΡΜ 6,0%).
Με αυτές τις εξελίξεις η μεταβολή στο Import content ratio {ΔΜ/Δ(ΕΤΔ+Χ)} διαμορφώθηκε στο 68,37% το 2022/2013, που ήταν μεν σημαντικά διορθωμένο έναντι του ακραία εκτός ορίων 83,19% το 2021/2013, αλλά εξακολουθεί να είναι σημαντικά υπερεκτιμημένο (προφανώς, λόγω της υποεκτίμησης της αύξησης της ΙΚ, των επενδύσεων ΠΚ και συνολικά της ΕΤΔ στην περίοδο 2022/2013). Υπολογίζοντας με ένα λιγότερο υπερεκτιμημένο Import content ratio 52% για την Ελληνική οικονομία για την περίοδο 2022/2013, ο ΜΕΡΜ του ΑΕΠ στην περίοδο 2014-2022 θα ήταν στο 1,9%, αντί του 0,98% που εκτιμήθηκε από την ΕΛΣΤΑΤ.

Το εξαιρετικά χαμηλό επίπεδο του ΑΕΠ το 2022 (λόγω της σημαντικής υποεκτίμησης της αύξησής του στην περίοδο 2014-2022) συνεπάγεται σημαντικά θετικά base effects για την αύξηση του ΑΕΠ το 2023. Ειδικότερα, για το 2023 εκτιμάται: (1) σημαντική και πάλι αύξηση της ΙΚ και των επενδύσεων ΠΚ, από το εξαιρετικά χαμηλό επίπεδό τους το 2022, (2) ελάχιστη αύξηση των εισαγωγών Α&Υ, από το πολύ υψηλό επίπεδό τους το 2022 και (3) πτώση των ΕσΑ+ΣΔ από το επίσης πολύ υψηλό επίπεδό τους το 2022.

Με βάση τα ανωτέρω, η εκτίμηση του ΙΝΣΕΤΕ για το 2023 ήταν για αύξηση του ΑΕΠ κατά 3,1% σε σταθερές τιμές, με τη 1,0 π.μ. της αύξησης αυτής να οφείλεται στα σημαντικά αποτελέσματα χαμηλής βάσης (base effects) του ΑΕΠ το 2022. Ωστόσο, η εκτίμηση της ΕΛΣΤΑΤ για (μικρότερη του αναμενομένου) αύξηση του ΑΕΠ κατά 2,34% σε σταθερές τιμές (+6,67% σε τρέχουσες τιμές) στο 1ο 3μηνο 2023, μετριάζει κάπως την εκτίμηση του ΙΝΣΕΤΕ για την αύξηση του ΑΕΠ το 2023 σε 3,0% σε σταθερές τιμές (+6,1% σε τρέχουσες τιμές). Ακολουθεί ανάλυση των παραγόντων που οδήγησαν στην αύξηση του ΑΕΠ κατά 2,34% στο 1ο 3μηνο 2023.

1.3. Η αύξηση του ΑΕΠ κατά 2,34% σε σταθερές τιμές στο 1ο 3μηνο 2023

Η αύξηση του ΑΕΠ κατά 2,34% στο 1ο 3μηνο 2023, ήταν σημαντικά χαμηλότερη από την εκτίμηση του ΙΝΣΕΤΕ (Δελτίο για την Ελληνική Οικονομία: Απρίλιος 2023) για την αύξησή του κατά 4,3%. Η διαφορά οφείλεται στην εκτίμηση της ΕΛΣΤΑΤ ότι οι ΕσΑ+ΣΔ σημείωσαν πολύ μεγάλη πτώση κατά -29,0% (ή κατά -1,11 δις €) και περιόρισαν την αύξηση του ΑΕΠ στο 1ο 3μηνο 2023 κατά -2,52 π.μ., έναντι της αύξησής τους κατά € 0,16 δις - με θετική επίπτωση στην αύξηση του ΑΕΠ κατά 0,36 π.μ., που εκτιμούσε το ΙΝΣΕΤΕ.

Επίσης, στον εξωτερικό τομέα η ΕΛΣΤΑΤ εκτίμησε την επίπτωση των καθαρών εξαγωγών στην αύξηση του ΑΕΠ στο 1ο 3μηνο 2023 στις 0,62 π.μ., έναντι της εκτίμησης του ΙΝΣΕΤΕ για θετική επίπτωσή τους κατά 1,36 π.μ. (μετά την τεράστια αρνητική επίπτωσή τους στο 1ο 3μηνο 2022 κατά -4,97 π.μ.). Η εκτίμηση της ΕΛΣΤΑΤ οφείλεται αποκλειστικά για μια ακόμη φορά στη μέτρηση του αποπληθωριστή των εισαγωγών Α&Υ μειωμένου κατά -4,17% στο 1ο 3μηνο 2023 (με συνέπεια τη νέα μεγάλη αύξηση των εισαγωγών Α&Υ κατά 7,46% - έναντι +2,1% που αναμενόταν), ενώ ο αποπληθωριστής των εξαγωγών Α&Υ μετρήθηκε και πάλι αυξημένος κατά 1,49%, συμβάλλοντας στον περιορισμό της αύξησης των εξαγωγών Α&Υ στο 12,43% (που ήταν, ωστόσο, πολύ υψηλότερη από την εκτιμώμενη αύξησή τους κατά 7,2%).

Από την άλλη πλευρά, η ΕΛΣΤΑΤ εκτίμησε την αύξηση της ΙΚ κατά 3,7% στο 1ο 3μηνο 2023 (1ο 3μηνο 2022: +17,1%), έναντι της εκτίμησης του ΙΝΣΕΤΕ για αύξησή της κατά 1,6%. Η εκτίμηση αυτή της ΕΛΣΤΑΤ δεν στηρίζεται από την εξέλιξη του ΓΔΟΠΚΛΕ, που ήταν μειωμένος στο 1ο 3μηνο 2023 κατά -2,58%. Είναι, ωστόσο, εναρμονισμένη με την αύξηση των εισαγωγών Α&Υ κατά 7,46% σε αυτό το 3μηνο και οδηγεί σε μείωση της ασυμβατότητας που χαρακτηρίζει την αύξηση της ΙΚ και την αύξηση των εισαγωγών Α&Υ στην περίοδο 2022/2013 (βλέπε το Διάγραμμα 1.1.).

Επίσης, η ΕΛΣΤΑΤ εκτίμησε την αύξηση της Δημόσιας Κατανάλωσης κατά 1,9% (ΙΝΣΕΤΕ: 0,3%) στο 1ο 3μηνο 2023 και την αύξηση των επενδύσεων ΠΚ κατά 9,28% (ΙΝΣΕΤΕ: 10,5%).

Συνολικά, παρά τη σημαντική αύξηση της ΙΚ (κατά 3,7%), της Κατανάλωσης της ΓΚ (κατά 1,9%) και των επενδύσεων ΠΚ (κατά 9,28%), η μεγάλη μείωση των ΕσΑ+ΣΔ κατά -1,11 δις συνέβαλε στον περιορισμό της αύξησης της ΕΤΔ μόλις στο 1,52% (με θετική επίπτωση στην αύξηση του ΑΕΠ κατά 1,71 π.μ.), αντί του +2,6% (με θετική επίπτωση 2,94 π.μ.) που εκτιμώταν από το ΙΝΣΕΤΕ. Αυτό, συν την περιορισμένη θετική επίπτωση από τις καθαρές εξαγωγές (ΕΛΣΤΑΤ: 0,62 π.μ., ΙΝΣΕΤΕ:1,36 π.μ.) οδήγησαν στην αύξηση του ΑΕΠ κατά 2,34% (ΙΝΣΕΤΕ: 4,3%).

Από τα ανωτέρω προκύπτουν τα ακόλουθα:

(i) Η επίπτωση των θετικών base effects που αναμενόταν να συμβάλουν στην αύξηση του ΑΕΠ το 2023, λόγω της σημαντικά υποεκτιμημένης βάσης του το 2022, ήταν εμφανής και στο 1ο 3μηνο 2023 μόνο στον τομέα της ΙΚ. Ανατράπηκε και πάλι, όπως και το 2022, στον τομέα των εισαγωγών Α&Υ. Ειδικότερα, η ΙΚ αυξήθηκε σημαντικά κατά 3,7% στο 1ο 3μηνο 2023, από το πολύ χαμηλό και σημαντικά υποεκτιμημένο επίπεδό της στο 1ο 3μηνο 2022. Σε αυτό το 3μηνο η ΙΚ ήταν αυξημένη μόνο κατά 6,2% έναντι του 1ου 3μήνου 2013, παρά το ότι στην ίδια περίοδο οι εισαγωγές Α&Υ είχαν αυξηθεί κατά 58,9%!!!. Αντίθετα, η υπόθεση για περιορισμένη αύξηση των εισαγωγών Α&Υ δεν επιβεβαιώθηκε στο 1ο 3μηνο 2023, και αυτό παρά την ελάχιστη αύξησή τους σε τρέχουσες τιμές (σε Ευρώ), κατά μόλις 2,98% (Q1 2022/Q1 2021: +48,96%, Q1 2022/Q1 2013: +81,5%). Με την πτώση του σχετικού αποπληθωριστή κατά -4,17%, οι εισαγωγές Α&Υ κατέγραψαν νέα μεγάλη αύξηση κατά 7,46% στο 1ο 3μηνο 2023, από το πολύ υψηλό επίπεδό τους στο 1ο 3μηνο 2022 (+18,01% yoy και +58,9% έναντι του 1ου 3μήνου 2013).

(ii) Πτώση των ΕσΑ+ΣΔ αναμενόταν το 2023, αλλά κυρίως στο 3ο και στο 4ο 3μηνο 2023 (μετά τη μεγάλη αύξησή τους στο 3ο και στο 4ο 3μηνο 2022, την ελάχιστη αύξησή τους στο 1ο 3μηνο 2022 και την πτώση τους στο 2ο 3μηνο 2022). Ωστόσο, η πολύ μεγάλη πτώση των ΕσΑ+ΣΔ στο 1ο 3μηνο 2023 οφείλεται αποκλειστικά στην εκτίμηση της ΕΛΣΤΑΤ για ελάχιστη αύξηση του ΑΕΠ κατά μόλις 2,34% από την πλευρά της παραγωγής - με μη αναμενόμενη πτώση της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας (ΑΠΑ) στη Βιομηχανία και την Ενέργεια κατά -2,2%, παρά την αύξηση της παραγωγής της μεταποιητικής βιομηχανίας κατά 7,84% στο 1ο 3μηνο 2023 και την αύξηση των εξαγωγών αγαθών κατά 11,41%.

(iii) Μετά της ανωτέρω εξελίξεις στο 1ο 3μηνο 2023, η εκτίμηση του ΙΝΣΕΤΕ για την αύξηση του ΑΕΠ το 2023 προσαρμόζεται ελαφρά στο 3,0%, από 3,1%, κυρίως λόγω της νέας εκτίμησης για μεγαλύτερη πτώση των ΕσΑ+ΣΔ. Η εκτίμηση για την αύξηση της ΙΚ προσαρμόζεται αυξητικά στο 2,1% (από 1,1%), των επενδύσεων ΠΚ ελαφρά πτωτικά στο 12,3% (από 12,9%) και η εκτίμηση για την επίπτωση των καθαρών εξαγωγών αυξάνεται στις 0,84 π.μ. (από 0,58 π.μ.), όπως αναλύεται στη συνέχεια.

1.4. Η εκτίμηση για την αύξηση του ΑΕΠ 3,0% το 2023

Η εκτίμηση αυτή προσδιορίζεται:

(1) Από την εκτιμώμενη αύξηση της ΙΚ κατά 1,7% στο 2ο 3μηνο 2023 και κατά 2,1% το 2023 (Πίνακας 1.4.): Η αύξηση αυτή προκύπτει:

(i) Από base effect από το χαμηλό και σημαντικά υποεκτιμημένο επίπεδο της ΙΚ στο 2ο 3μηνο 2022 και το 2022 (+ 12,7% και +10,6% έναντι του 2ου 3μήνου 2013 και του 2013 αντίστοιχα, παρά την αύξηση των εισαγωγών Α&Υ κατά 70,1% και 68,91% αντίστοιχα). Η αποκατάσταση κάποιου

ελάχιστου βαθμού συμβατότητας της αύξησης της ΙΚ με την αύξηση των εισαγωγών Α&Υ στην περίοδο 2014-2023 απαιτεί την σημαντική αύξηση της ΙΚ και στο 2ο 3μηνο 2023 (όπως συνέβη και στο 1ο 3μηνο 2023) και το 2023 (όπως συνέβη και το 2022).

(ii) Από την αύξηση της ΙΚ κατά 7,78% το 2022 (4ο 3μηνο 2022: 3,81%) και κατά 3,7% στο 1ο 3μηνο 2023, που δείχνει σημαντικά αυξημένη καταναλωτική διάθεση (τάση) εκ μέρους των Ελληνικών νοικοκυριών, η οποία δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι θα διακοπεί απότομα από το 2ο 3μηνο 2023 και στα επόμενα 3μηνα του 2023.

(iii) Η ανωτέρω εκτίμηση του ΙΝΣΕΤΕ για αύξηση της ΙΚ κατά 1,7% στο 2ο 3μηνο 2022 και κατά 2,1% το 2023, δεν είναι και πάλι συμβατή με τη μεγάλη πτώση του ΓΔΟΠΚΛΕ κατά -5,18% τον Απρίλιο 2023 και με την εκτιμώμενη αύξησή του κατά 0,8% στο 2ο 3μηνο 2023 και κατά 2,0% το 2023.

Πίνακας 1.4. Η εξέλιξη του ΑΕΠ το 2022 και στο 1ο 3μηνο 2023 και εκτιμήσεις για το 2023 κατά 3μηνο (Σταθερές τιμές 2015=100)

	2022										2023*									
(σε € δισ.)	1ο 3μηνο	%Δ	2ο 3μηνο	%Δ	3ο 3μηνο	%Δ	4ο 3μηνο	%Δ	2022	% Δ	1ο 3μηνο	%Δ	2ο 3μηνο*	%Δ	3ο 3μηνο*	%Δ	4ο 3μηνο*	%Δ	2023*	% Δ
Συνολική Κατανάλωση (α)	**40,2**	**12,6%**	**43,5**	**7,3%**	**42,5**	**1,5%**	**44,2**	**2,2%**	**170,4**	**5,6%**	**41,5**	**3,3%**	**44,0**	**1,1%**	**43,2**	**1,6%**	**44,6**	**0,9%**	**173,3**	**1,7%**
Ιδιωτική Κατανάλωση	31,5	17,1%	34,1	9,4%	33,7	2,6%	34,5	3,8%	133,8	7,8%	32,7	3,7%	34,7	1,7%	34,4	1,9%	34,9	1,2%	136,6	2,1%
Δημόσια κατανάλωση	8,7	-1,0%	9,4	0,4%	8,8	-2,7%	9,7	-3,0%	36,6	-1,6%	8,9	1,9%	9,3	-1,0%	8,8	0,3%	9,7	-0,4%	36,7	0,2%
Επενδύσεις Παγίου Κεφαλαίου (β)	**5,8**	**15,7%**	**6,4**	**10,2%**	**6,4**	**8,1%**	**8,2**	**12,9%**	**26,7**	**11,7%**	**6,3**	**9,3%**	**7,3**	**13,2%**	**7,3**	**14,7%**	**9,2**	**12,0%**	**30,0**	**12,3%**
Κατοικίες	0,7	17,4%	0,7	15,4%	0,7	9,3%	1,1	121,0%	3,2	36,1%	1,0	48,0%	0,9	23,0%	0,8	21,8%	1,0	-3,0%	3,8	19,5%
Λοιπές Κατασκευές	1,4	38,3%	1,5	16,8%	1,7	20,2%	2,3	17,0%	6,9	21,5%	1,5	10,3%	1,7	10,1%	1,9	12,1%	2,5	8,0%	7,6	9,9%
Εξοπλισμός (μηχαν., Τεχν. και μεταφορικός)	2,6	10,6%	2,9	9,2%	2,7	4,4%	3,6	-1,1%	11,8	5,1%	2,6	0,5%	3,4	15,8%	3,2	17,4%	4,3	20,5%	13,5	14,2%
Λοιπές	1,1	4,6%	1,2	2,3%	1,3	1,9%	1,2	4,7%	4,8	3,3%	1,1	4,1%	1,3	5,0%	1,4	8,2%	1,3	7,8%	5,1	6,3%
Μεταβολή Αποθεμάτων (γ)	4,1	11,6%	1,2	-0,7%	1,7	398,2%	3,0	200,7%	9,9	60,7%	3,4	-16,0%	1,3	11,8%	1,3	-25,8%	2,3	-22,5%	8,3	-16,3%
Στατιστικές Διαφορές (δ)	-0,3	1259%	-0,3	290,6%	0,1	-135%	-0,3	187%	-0,8	47,8%	-0,7	169,5%	-0,3	-7,9%	-0,1	-186%	-0,1	-77%	-1,2	48,6%
Εγχώρια Τελική Ζήτηση (ε)=(α)+(β)+(γ)+(δ)	**49,8**	**12,3%**	**50,8**	**6,9%**	**50,7**	**6,1%**	**55,0**	**7,2%**	**206,3**	**8,0%**	**50,5**	**1,5%**	**52,3**	**3,0%**	**51,6**	**1,9%**	**56,0**	**1,7%**	**210,4**	**2,0%**
Εξαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	14,1	7,8%	18,0	17,6%	23,0	0,5%	16,5	-2,8%	71,6	4,9%	15,9	12,4%	18,4	2,5%	24,2	5,5%	17,7	7,6%	76,3	6,6%
Εισαγωγές Αγαθών & υπηρεσιών	19,9	18,0%	21,6	14,5%	21,4	5,2%	22,9	5,1%	85,8	10,2%	21,4	7,5%	21,7	0,7%	22,0	3,0%	23,8	3,6%	88,9	3,6%
Ισοζύγιο Αγαθών & Υπηρεσιών (στ)	**-5,8**	**53,9%**	**-3,6**	**1%**	**1,6**	**-37,6%**	**-6,5**	**32,8%**	**-14,2**	**48,2%**	**-5,5**	**-4,8%**	**-3,3**	**-8%**	**2,2**	**39,1%**	**-6,0**	**-6,6%**	**-12,6**	**-11,4%**
ΑΕΠ, σταθερές τιμές αγοράς 2015 (ε)+(στ)	**44,0**	**8,51%**	**47,2**	**7,4%**	**52,3**	**3,86%**	**48,6**	**4,47%**	**192,1**	**5,91%**	**45,1**	**2,34%**	**49,0**	**3,81%**	**53,8**	**3,00%**	**49,9**	**2,82%**	**197,8**	**3,00%**
Συμβολή στην αύξηση του ΑΕΠ (%)											Συμβολή στην αύξηση του ΑΕΠ (%)									
Ιδιωτική κατανάλωση		11,33		6,68		1,70		2,73		5,33		2,64		1,23		1,23		0,87		1,46
Δημόσια Κατανάλωση		-0,22		0,08		-0,48		-0,66		-0,33		0,37		-0,20		0,05		-0,08		0,03
Επενδύσεις		1,93		1,35		0,95		2,01		1,54		1,22		1,79		1,78		2,02		1,72
Κατοικίες		0,26		0,22		0,12		1,26		0,47		0,76		0,35		0,29		-0,07		0,32
Μεταβολή Αποθεμάτων		1,05		-0,02		2,70		4,27		2,07		-1,49		0,30		-0,84		-1,38		-0,85
Στατιστικές Διαφορές		-0,61		-0,59		0,89		-0,45		-0,15		-1,03		0,06		-0,41		0,50		-0,21
Καθαρές Εξαγωγές		-4,97		-0,11		-1,91		-3,44		-2,55		0,62		0,63		1,19		0,88		0,84
Εξαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών		2,52		6,11		0,21		-1,04		1,84		3,99		0,95		2,42		2,58		2,46
Εισαγωγές Αγαθών & υπηρεσιών		-7,48		-6,22		-2,11		-2,40		-4,38		-3,37		-0,32		-1,23		-1,70		-1,62
ΑΕΠ, σταθερές τιμές αγοράς 2015 (% Δ)		**8,51**		**7,40**		**3,86**		**4,47**		**5,91**		**2,34**		**3,81**		**3,00**		**2,82**		**3,00**

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, * Εκτιμήσεις ΙΝΣΕΤΕ

(2) Από την εκτιμώμενη τώρα πτώση της Κατανάλωσης της ΓΚ κατά -1,0% στο 2ο 3μηνο 2023 (2ο 3μηνο 2022: 0,38%) και τη μικρή αύξησή της κατά 0,2% το 2023 (2022: -1,6%), μετά τη σημαντική αύξησή της κατά 1,9% στο 1ο 3μηνο 2023.

(3) Από την εκτιμώμενη αύξηση των επενδύσεων ΠΚ κατά 13,2% στο 2ο 3μηνο 2023 και κατά 12,3% το 2023, μετά την αύξησή τους κατά 9,28% στο 1ο 3μηνο 2023, κατά 10,21% στο 2ο 3μηνο 2022 και κατά 11,67% το 2022: Οι εκτιμήσεις αυτές υποθέτουν την περαιτέρω εντατικοποίηση της υλοποίηση των προγραμμάτων επενδύσεων που χρηματοδοτούνται από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (RRF) και το ΕΣΠΑ 2021-2027, καθώς και των προγραμμάτων επενδύσεων που προκύπτουν από τις αποκρατικοποιήσεις. Εκτιμάται επίσης μεγάλη αύξηση και των επιχειρηματικών επενδύσεων γενικά – μετά και τη μεγάλη αύξηση των εισροών Ξένων Άμεσων Επενδύσεων το 2021 και το 2022 και αναμένεται νέα μεγάλη αύξηση των επενδύσεων σε κατοικίες

κατά 23,0% στο 2ο 3μηνο 2023 και κατά 19,5% το 2023, μετά την μεγάλη αύξησή τους κατά 36,1% το 2022 (2ο 3μηνο 2022: 15,4%) και κατά 48,0% στο 1ο 3μηνο 2023. Η αύξηση των επενδύσεων σε λοιπές κατασκευές εκτιμάται τώρα στο 10,1% στο 2ο 3μηνο 2023 (2ο 3μηνο 2022: 16,8%) και στο 9,9% το 2023 (2022: 21,5%, 1ο 3μηνο 2023: 10,3%) και, τέλος, η αύξηση των επενδύσεων σε μηχανολογικό και μεταφορικό εξοπλισμό εκτιμάται στο 15,8% στο 2ο 3μηνο 2023 (2ο 3μηνο 2022: 9,2%) και στο 14,2% το 2023 (2022: 5,1%), μετά την ελάχιστη αύξησή τους κατά μόλις 0,6% στο 1ο 3μηνο 2023.

(4) Από την εκτίμηση για μικρή αύξηση των ΕσΑ+ΣΔ κατά € 0,17 δις στο 2ο 3μηνο 2023 (2ο 3μηνο 2022: -0,27 δις €) και για μεγάλη πτώση τους κατά -2,02 δις € το 2023, από το υψηλό επίπεδό τους το 2022, όπου αυξήθηκαν κατά € 3,49 δις, και μετά την πτώση τους κατά -1,11 δις ε στο 1ο 3μηνο 2023 (1ο 3μηνο 2022: + € 0,18 δις.).

Από τα ανωτέρω προκύπτει η αύξηση της ΕΤΔ κατά 2,95% (επίπτωση στην αύξηση του ΑΕΠ κατά +3,18 π.μ.) στο 2ο 3μηνο 2023 και κατά 2,01% (επίπτωση στην αύξηση του ΑΕΠ +2,16 π.μ.) το 2023, μετά την αύξησή της κατά 1,52% (επίπτωση +1,71 π.μ.) στο 1ο 3μηνο 2023.

(5) Από την εκτίμηση για αύξηση των εξαγωγών και των εισαγωγών Α&Υ (σε σταθερές τιμές και σε στοιχεία Εθνικών Λογαριασμών) κατά 2,5% και 0,7% αντίστοιχα στο 2ο 3μηνο 2023, και κατά 6,6% και 3,6% αντίστοιχα το 2023, μετά την αύξησή τους κατά 12,43% και 7,46% αντίστοιχα στο 1ο 3μηνο 2023. Οι εκτιμήσεις αυτές για το 2ο 3μηνο 2023 προκύπτουν από την ανακοίνωση των στοιχείων των εμπορευματικών συναλλαγών και του Ισοζυγίου Πληρωμών, σύμφωνα με τα οποία οι εξαγωγές και οι εισαγωγές Α&Υ σε τρέχουσες τιμές κατέγραψαν πτώση κατά -3,1% και -9,6% αντίστοιχα τον Απρίλιο 2023 και εκτιμάται τώρα ότι θα είναι μειωμένες κατά -5,7% και -13,0% αντίστοιχα το 2ο 3μηνο 2023. Με βάση τις εκτιμήσεις του ΙΝΣΕΤΕ για την εξέλιξη των σχετικών αποπληθωριστών στο 2ο 3μηνο 2023, εκτιμάται η αύξηση των εξαγωγών και των εισαγωγών Α&Υ σε σταθερές τιμές κατά 2,5% και 0,7%, όπως προαναφέρθηκε. Οι εκτιμήσεις για το 2023 προκύπτουν από την αύξηση των εξαγωγών και των εισαγωγών Α&Υ στο 1ο 3μηνο 2023, από τις ανωτέρω εκτιμήσεις του ΙΝΣΕΤΕ για το 2ο 3μηνο 2023 και επίσης τις ισχύουσες εκτιμήσεις για το 3ο και το 4ο 3μηνο 2023 τόσο για τις εξελίξεις σε τρέχουσες τιμές όσο και για την εξέλιξη των αποπληθωριστών.

Εκτιμάται επομένως, θετική επίπτωση των καθαρών εξαγωγών στην αύξηση του ΑΕΠ κατά 0,63 π.μ. στο 2ο 3μηνο 2023 και κατά 0,84 π.μ. το 2023 (1ο 3μηνο 2023: 0,62 π.μ. - μετά την τεράστια αρνητική επίπτωση κατά -4,97 π.μ. στο 1ο 3μηνο 2022, 2ο 3μηνο 2022: -0,11 π.μ., 2022: -2,25 π.μ.). Αυτό, βέβαια, στηρίζεται και πάλι στην εκτίμηση για σχετικά περιορισμένη αύξηση των εισαγωγών Α&Υ το 2023 (+3,6%), από το πολύ υψηλό επίπεδό τους το 2022,

όπου έχει ήδη ανέλθει κατά 68,91% (ή κατά € 35,0 δις) έναντι του 2013, και παρά την πολύ μεγάλη και πάλι αύξησή τους στο 1ο 3μηνο 2023 (κατά 7,46%).

(6) Τα ανωτέρω, συνεπάγονται την εκτίμηση του ΙΝΣΕΤΕ για αύξηση του ΑΕΠ κατά 3,0% το 2023 (9μηνο Απρ.-Δεκ. 2023: 3,2%), μετά την αύξησή του κατά μόλις 2,34% στο 1ο 3μηνο 2023, και κατά 5,91% το 2022 (9μηνο Απρ.-Δεκ. 2022: 5,17%). Το import content ratio της αύξησης του αθροίσματος της ΕΤΔ+Χ (κατά 3,19% το 2023) εκτιμάται τώρα στο 34,99% το 2023 (1ο 3μηνο 2023: 59,06%, 2ο 3μηνο 2023: 7,74%). Η εκτιμώμενη αύξηση των εισαγωγών Α&Υ κατά 3,6% το 2023 (από το πολύ υψηλό επίπεδό τους το 2022), είναι τώρα συγκρίσιμη με την εκτιμώμενη αύξηση του αθροίσματος ΕΤΔ+Χ κατά 3,19%, σε αντίθεση με την περίοδο 2022/2013, όπου η αύξηση των εισαγωγών Α&Υ ήταν με ΜΕΡΜ 6,0%, έναντι της αύξησης του αθροίσματος ΕΤΔ+Χ με ΜΕΡΜ 2,29%. Επίσης, η συνεπαγόμενες αυξήσεις το 2023/2013 των εισαγωγών Α&Υ με ΜΕΡΜ 5,76% και του αθροίσματος ΕΤΔ+Χ με ΜΕΡΜ 2,38%, παρά τη μικρή διόρθωση, εξακολουθούν να είναι ακραία ασύμβατες.

Αυτό προκύπτει και από το περιεχόμενο σε εισαγωγές (import component) της αύξησης του αθροίσματος ΕΤΔ+Χ το 2023/2013 που εξακολουθεί να διαμορφώνεται στο 63,45%, έναντι 68,37% το 2022/2013 και έναντι 83,19% το 2021/2013. Αν και η βελτίωση έναντι του 2022 και πολύ περισσότερο έναντι του 2021 είναι εμφανής, το 63,45% εξακολουθεί να είναι σημαντικά υπερεκτιμημένο.

1.5. Η εκτίμηση για αύξηση του ΑΕΠ κατά 3,2% το 2024

Η εκτίμηση του ΙΝΣΕΤΕ για αύξηση του ΑΕΠ κατά 3,2% το 2024, παρουσιάζεται στον Πίνακα 1.5., πιο κάτω, στον οποίο παρουσιάζεται και η εξέλιξη των βασικών συνιστωσών του ΑΕΠ ως % του ΑΕΠ. Όσον αφορά το 2024 η αύξηση του ΑΕΠ εκτιμάται ότι θα στηριχθεί και πάλι στην εκτίμηση για νέα σημαντική αύξηση των επενδύσεων ΠΚ κατά 9,6%, μετά τη σημαντική αύξησή τους κατά 12,3% το 2023 και στη συνεχιζόμενη αυξητική πορεία των εξαγωγών Α&Υ κατά 5,0% το 2024, μετά την αύξησή τους κατά 6,6% το 2023.

Η ΙΚ εκτιμάται ότι θα συνεχίσει να αυξάνει με ρυθμό χαμηλότερο από το ρυθμό αύξησης των εισαγωγών Α&Υ (1,9% έναντι 3,8%) που όμως δεν είναι πλέον ασύμβατοι μεταξύ τους. Επίσης ο ρυθμός αύξησης των εισαγωγών Α&Υ είναι συμβατός με το ρυθμό αύξησης του αθροίσματος ΕΤΔ+Χ (3,39%). Το Import content ratio το 2024/2023 διαμορφώνεται στο 34,78% οριακά διαφορετικό από το 34,99% του 2023/2022. Τα θετικά base effects (από το χαμηλό και υποεκτιμημένο επίπεδο του ΑΕΠ το 2023) εκτιμάται ότι θα συμβάλουν στην αύξηση του ΑΕΠ το 2024 κατά 1,0 π.μ.

Πίνακας 1.5. Η εξέλιξη του ΑΕΠ και των συνιστωσών του 2019 - 2022 και εκτιμήσεις για την περίοδο 2023-2024 (€ δισ., σε σταθερές τιμές 2015=100).

	2019	%Δ'19	2020	%Δ'20	2021	%Δ'21	2022	%Δ'22	2023*	%Δ'23	2024*	%Δ'24
Συνολική Κατανάλωση (α)	**162,7**	**1,9%**	**153,8**	**-5,5%**	**161,4**	**4,9%**	**170,4**	**5,6%**	**173,3**	**1,7%**	**175,7**	**1,4%**
Ιδιωτική Κατανάλωση (ΜΙΚ)	127,2	1,9%	117,4	-7,7%	124,2	5,8%	133,8	**7,8%**	136,6	**2,1%**	139,2	**1,9%**
Δημόσια κατανάλωση	35,5	2,1%	36,4	2,6%	37,2	2,2%	36,6	**-1,6%**	36,7	**0,2%**	36,5	**-0,5%**
Επενδύσεις παγίου κεφαλαίου (β)	**19,7**	**-2,2%**	**19,9**	**1,1%**	**23,9**	**20,0%**	**26,7**	**11,7%**	**30,0**	**12,3%**	**32,9**	**9,6%**
Κατοικίες	1,5	12,6%	1,8	19,0%	2,3	27,3%	3,2	**36,1%**	3,8	**19,5%**	4,5	**18,1%**
Λοιπές Κατασκευές	5,1	-20,4%	5,1	0,1%	5,7	10,8%	6,9	**21,5%**	7,6	**9,9%**	8,2	**8,2%**
Εξοπλισμός	8,8	2,4%	8,5	-4,1%	11,3	33,2%	11,8	**5,1%**	13,5	**14,2%**	14,9	**9,8%**
Λοιπές	4,2	13,1%	4,5	6,6%	4,6	2,7%	4,8	**3,3%**	5,1	**6,3%**	5,3	**4,8%**
Μεταβολή Αποθεμάτων (γ)	2,6	-17,4%	4,9	89,9%	6,2	27,2%	9,9	**60,7%**	8,3	**-16,3%**	8,5	**1,8%**
Στατιστικές Διαφορές (δ)	0,1	99,6%	-0,2	-438,5%	-0,6	165,3%	-0,8	**48%**	-1,2	**49%**	-0,8	**-37%**
Εγχώρια Τελική Δαπάνη (ε)=(α)+(β)+(γ)+(δ)	**185,0**	**1,2%**	**178,4**	**-3,6%**	**190,9**	**7,0%**	**206,3**	**8,0%**	**210,4**	**2,0%**	**216,3**	**2,8%**
Εξαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	70,1	4,9%	55,0	-21,5%	68,3	24,1%	71,6	**4,9%**	76,3	**6,6%**	80,1	**5,0%**
Εισαγωγές Αγαθών & υπηρεσιών	71,3	2,9%	66,2	-7,3%	77,8	17,7%	85,8	**10,2%**	88,9	**3,6%**	92,3	**3,8%**
Εξωτερικό Ισοζύγιο Αγαθών & Υπηρεσιών (στ)	**-1,3**	**-49,9%**	**-11,2**	**785,1%**	**-9,6**	**-14,1%**	**-14,2**	**48,2%**	**-12,6**	**-11,4%**	**-12,1**	**-3,5%**
ΑΕΠ, σταθερές τιμές αγοράς 2010 (ε)+(στ)	**183,8**	**1,88%**	**167,2**	**-9,00%**	**181,3**	**8,43%**	**192,1**	**5,91%**	**197,8**	**3,00%**	**204,2**	**3,20%**

Ως % του ΑΕΠ

Συμβολή στην αύξηση του ΑΕΠ (%)	**2019**	**2020**	**2021**	**2022***	**2023***	**2024***
Ιδιωτική κατανάλωση (ΜΙΚ)	**69,2%**	**70,2%**	**68,5%**	**69,7%**	**69,1%**	**68,2%**
Δημόσια κατανάλωση	19,3%	21,8%	20,5%	19,1%	18,5%	17,9%
Επενδύσεις παγίου κεφαλαίου	**10,7%**	**11,9%**	**13,2%**	**13,9%**	**15,2%**	**16,1%**
Κατοικίες	0,8%	1,1%	1,3%	1,7%	1,9%	2,2%
Λοιπές κατασκευές	2,8%	3,1%	3,1%	3,6%	3,8%	4,0%
Εξοπλισμός	4,8%	5,1%	6,2%	6,2%	6,8%	7,3%
Μεταβολή στα αποθέματα (ΕσΑ)	1,4%	2,9%	3,4%	5,2%	4,2%	4,1%
Στατιστικές Διαφορές (ΣΔ)	0,0%	-0,1%	-0,3%	-0,4%	-0,6%	-0,4%
Εγχώρια Τελική Δαπάνη (ΕΤΔ)	**100,7%**	**106,7%**	**105,3%**	**107,4%**	**106,4%**	**105,9%**
Εξαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	**38,1%**	**32,9%**	**37,6%**	**37,3%**	**38,6%**	**39,2%**
Εισαγωγές Αγαθών & υπηρεσιών	**38,8%**	**39,6%**	**42,9%**	**44,7%**	**44,9%**	**45,2%**
Εξωτερικό Ισοζύγιο Αγαθών & Υπηρεσιών (ΕΙΑ&Υ)	-0,7%	-6,7%	-5,3%	-7,4%	-6,4%	-5,9%
ΑΕΠ, σταθερές τιμές αγοράς 2010	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (Με βάση τα αναθεωρημένα στοιχεία 2010-2022 με τις αναθεωρήσεις της 16ης Οκτωβρίου 2020, της 15ης Οκτωβρίου 2021 και της 18ης Οκτωβρίου 2022), * εκτιμήσεις ΙΝΣΕΤΕ

2. Πληθωρισμός – Επιδοτήσεις ενέργειας – Αυξήσεις Κατώτατου Μισθού – Ανταγωνιστικότητα – Εισαγωγές Α&Υ και Ισοζύγιο Πληρωμών

Το 2022 και εν μέρει το 2023 επικράτησε η άποψη ότι το μεγαλύτερο πρόβλημα της χώρας ήταν ο πληθωρισμός. Για το λόγο αυτό η Κυβέρνηση το 2022 και στις αρχές του 2023 προχώρησε σε πολύ μεγάλη αύξηση των δαπανών για επιδοτήσεις των τιμών των ενεργειακών προϊόντων καθώς και σε σημαντική αύξηση του Κατώτατου Μισθού τόσο το 2022 όσο και το 2023. Από την άλλη πλευρά, το 2022 και στις αρχές του 2023 συνεχίστηκε, όπως προαναφέρθηκε (βλ. Διάγραμμα 1.1.), η εκρηκτική αύξηση των εισαγωγών Α&Υ, και, επιπλέον, το 2022 σημειώθηκε και μεγάλη αύξηση του ελλείμματος του Ισοζυγίου Τρεχουσών Συναλλαγών (ΙΤΣ) του Εξωτερικού Ισοζυγίου Πληρωμών της Ελλάδος. παρόν Κεφάλαιο αναλύονται περιληπτικά τα ανωτέρω πολύ σημαντικά Ειδικά Θέματα που επίσης προσδιορίζουν τις τρέχουσες εξελίξεις στην Ελληνική οικονομία, αναδεικνύοντας και πάλι ότι το βασικό πρόβλημα της Ελληνικής οικονομίας τα τελευταία χρόνια είναι η εκρηκτική αύξηση των εισαγωγών Α&Υ στην περίοδο 2013-2023, με ρυθμούς ασύμβατους με τους ελάχιστους ρυθμούς αύξησης των άλλων βασικών συνιστωσών του ΑΕΠ, και του ΑΕΠ (βλ. Πίνακα 1.1 και Διάγραμμα 1.1).

2.1. Η εξέλιξη του Πληθωρισμού

Στα πλαίσια των προσπαθειών αποκλεισμού της Ρωσίας ως προμηθευτή ενεργειακών και άλλων προϊόντων, ιδιαίτερα στην Ευρώπη, και μετά τη σημαντική διαταραχή της προσφοράς πολλών προϊόντων (κυρίως τροφίμων) από την Ουκρανία, μετά την απρόκλητη εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, δημιουργήθηκαν μεγάλα ελλείμματα προσφοράς στις αγορές, που οδήγησαν σε μεγάλη αύξηση των τιμών της ενέργειας και πολλών τροφίμων. Οι αυξήσεις αυτές των τιμών της ενέργειας ανήλθαν σε υπέρμετρα υψηλά επίπεδα έως τον Σεπτέμβριο 2022. Έτσι, ο πληθωρισμός με βάση το ΔΤΚ στις μεγάλες χώρες παγκοσμίως και στην Ελλάδα κατέγραψε εκρηκτικά αυξητική πορεία στο 8μηνο Φεβρ.- Σεπτεμβρίου 2022.

Διάγραμμα 2.1. Πληθωρισμός με βάση το ΔΤΚ στην Ελλάδα

Διάγραμμα 2.2. Πληθωρισμός με βάση τον ΕΔΤΚ στην Ελλάδα και στη Ζώνη του Ευρώ

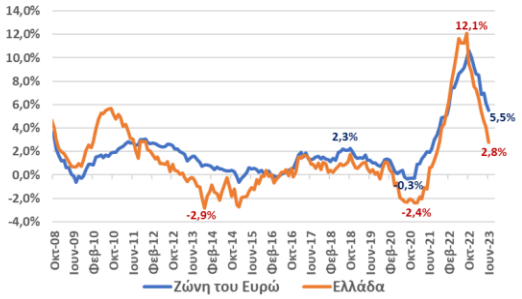

Ωστόσο, από τον Οκτώβριο 2022 οι τιμές των προϊόντων ενέργειας και ο πληθωρισμός παγκοσμίως και στην Ελλάδα άρχισε να μειώνεται, σε γενικές γραμμές όπως είχε προβλέψει και το ΙΝΣΕΤΕ στην Έκθεσή του για την Ελληνική Οικονομία τον Ιούλιο 2022. Ειδικότερα στην Ελλάδα ο πληθωρισμός με βάση το ΔΤΚ

κορυφώθηκε στο 11,68% στο 3ο 3μηνο 2022, για να μειωθεί στη συνέχεια στο 8,27% στο 4ο 3μηνο 2022, στο 5,88% στο 1ο 3μηνο 2023 και στο 2,5% στο 2ο 3μηνο 2023 (Ιούνιος 2023: 1,76%) (βλέπε τα Διαγράμματα 2.1. και 2.2., και τον Πίνακα 2.1.). Ο μέσος πληθωρισμός με βάση το ΔΤΚ διαμορφώθηκε τελικά στο 9,65% το 2022 και εκτιμάται τώρα ότι θα διαμορφωθεί στο 3,1% το 2023 (3ο 3μηνο 2023: 1,6%, 4ο 3μηνο 2023: 2,5%).

Πίνακας 2.1. Η εξέλιξη του Πληθωρισμού με βάση το ΔΤΚ το 2021, το 2022 και στο 1ο 6μηνο 2023 και εκτιμήσεις για το 2ο 6μηνο 2023 και για το 2023

Έτος	Ιαν.	Φεβρ.	Μάρτ.	Απρ.	Μάιος	Ιούν.	Ιούλ.	Αύγ.	Σεπτ.	Οκτ.	Νοέμ.	Δεκ.	Μέσος Πληθωρισμός
2021	-1,96%	-1,27%	-1,64%	-0,29%	0,14%	1,03%	1,35%	1,88%	2,21%	3,41%	4,82%	5,11%	**1,22%**
2022	6,25%	7,21%	8,85%	10,18%	11,33%	12,09%	11,59%	11,40%	12,02%	9,07%	8,54%	7,22%	**9,65%**
2023*	6,99%	6,13%	4,58%	3,04%	2,78%	1,76%	1,89%	1,79%	1,16%	2,39%	2,22%	3,00%	**3,10%**

Όσον αφορά τον Πληθωρισμό με βάση τον Εναρμονισμένο ΔΤΚ (ΕΔΤΚ), ανήλθε στο 2,8% τον Ιούνιο 2023 (ΕΕ-20: 5,5%), από 4,1% τον Μάιο 2023 (ΕΕ-19: 6,1%), 5,4% τον Μάρτιο 2023 και από 5,54% στο 1ο 5μηνο 2023 (ΕΕ-19: 7,41%). Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προβλέπει τώρα τη διαμόρφωση του μέσου πληθωρισμού με βάση τον ΕΔΤΚ στην ΕΕ-19 στο 5,8% το 2023 και στο 2,8% το 2024, από 8,4% το 2022 και στην Ελλάδα στο 4,2% το 2023 και στο 2,4% το 2024, από 9,3% το 2022. Το ΙΝΣΕΤΕ προβλέπει τη διαμόρφωση του μέσου πληθωρισμού με βάση τον ΕΔΤΚ στην Ελλάδα στο 4,0% το 2023 και στο 2,3% το 2024.

Σχετικά με την πτώση του πληθωρισμού με βάση τον ΔΤΚ στο 1,76% τον Ιούνιο 2023, σημειώνεται ότι οι τιμές των προϊόντων ενέργειας (ηλεκτρική ενέργεια, φυσικό αέριο, πετρέλαιο θέρμανσης, βενζίνη – diesel και στερεά καύσιμα) συνέβαλαν κατά -3,79 ποσοστιαίες μονάδες. Η αρνητική αυτή συμβολή θα είναι χαμηλότερη τον Ιούλιο, θα αυξηθεί και πάλι τον Αύγουστο και τον Σεπτέμβριο και στη συνέχεια θα μειωθεί και θα μηδενιστεί έως το τέλος του 2023, ενώ ενδέχεται να γίνει και πάλι ελαφρά θετική στους πρώτους μήνες του 2024.

Από την άλλη πλευρά, οι τιμές των τροφίμων συνέβαλαν στον πληθωρισμό του Ιουνίου 2023 κατά 2,4 π.μ., και μάλιστα επιπλέον των 2,62 π.μ. που είχαν συμβάλλει στον πληθωρισμό του Ιουνίου 2022. Συνολικά, η μέση αύξηση των τιμών των τροφίμων τον Ιούνιο 2023 έναντι του Ιουνίου 2021, εκτιμάται στο 25,6%.

Με βάση τις ανωτέρω εκτιμήσεις για την εξέλιξη των τιμών των καυσίμων και των τροφίμων έως τα μέσα του 2024, ο πληθωρισμός με βάση το ΔΤΚ εκτιμάται ότι θα μειωθεί περαιτέρω στο 1,6% στο 3ο 3μηνο 2023, στο 2,5% στο 4ο 3μηνο 2023 και στο 2,3% στο 1ο 3μηνο 2024. Ο μέσος πληθωρισμός εκτιμάται τώρα στο 3,1% το 2023 και στο 2,3% το 2024.

Σχετικά με τις ανωτέρω εξελίξεις στον πληθωρισμό, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη και ότι ο ΔΤΚ στην Ελλάδα ήταν μειωμένος το 2021 έναντι του 2012 κατά -2.83%. Επομένως, για εννέα (9) ολόκληρα χρόνια, στην περίοδο 2013-2021, ο πληθωρισμός στην Ελλάδα ήταν αρνητικός.

2.2. Η προστασία κατά της «ακρίβειας» και οι εισαγωγές Α&Υ

Το 2022 οι εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών (εισαγωγές Α&Υ) αυξήθηκαν κατά 10,22% σε σταθερές τιμές (ή κατά 37,12% σε τρέχουσες τιμές). Μάλιστα, οι εισαγωγές Α&Υ ήταν αυξημένες το 2022 κατά 68,91% (ή κατά € 35,0 δις) σε σταθερές τιμές έναντι του 2013. Εκτός της σημαντικής αύξησης του κατώτατου μισθού (που ήταν αναγκαία λόγω της μεγάλης αύξησης του Ονομαστικού ΑΕΠ το 2021 και το 2022 και που αναλύεται στην επόμενη Ενότητα του παρόντος Κεφαλαίου), η Κυβέρνηση αύξησε στο 2ο 6μηνο 2022 κατακόρυφα τη δαπάνη για επιδοτήσεις (των τιμών της Ηλεκτρικής Ενέργειας και άλλων προϊόντων) και για μεταβιβάσεις εκτός ΓΚ. Ειδικότερα:

- **Η δαπάνη για επιδοτήσεις** αυξήθηκε κατακόρυφα κατά € 3,5 δις το 2022, για την κάλυψη του αυξημένου ενεργειακού κόστους για τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις. Σημειώνεται επίσης ότι στο 5μηνο Αυγούστου – Δεκεμβρίου 2022 η Κυβέρνηση αύξησε κατά € 2,46 δις τη δαπάνη για Μεταβιβάσεις εκτός Γενικής Κυβέρνησης (από το ήδη πολύ υψηλό επίπεδό τους στο τελευταίο 5μηνο του 2021).

- Οι ανωτέρω επιδοτήσεις – Μεταβιβάσεις κάλυψαν εν μέρει την αύξηση του κόστους της ενέργειας καιέδωσαν νέα μεγάλη ώθηση στην εκρηκτική αύξηση των εισαγωγών Α&Υ, που, όπως προαναφέρθηκε, το 2021 ήταν ήδη αυξημένες το 2021 κατά 53,25% έναντι του 2013.

- Έτσι, οι εισαγωγές Α&Υ αυξήθηκαν και πάλι δυναμικά κατά 10,22% σε σταθερές τιμές το 2022 (+37,1% σε τρέχουσες τιμές), με τις εισαγωγές αγαθών να αυξάνουν κατά 11,24% (+40,54% σε τρέχουσες τιμές), μετά την εκρηκτική αύξηση των εισαγωγών Α&Υ το 2021 κατά 17,65% yoy σε σταθερές τιμές (+34,5% σε τρέχουσες τιμές). Τέλος, το 2022 οι καθαρές εισαγωγές καυσίμων ήταν αυξημένες κατά 123,9% (ή κατά € 7,28 δις), μετά την αύξησή τους κατά 83,9% (ή κατά € 2,68 δις) το 2021. Μάλιστα, οι εισαγωγές καυσίμων σε ποσότητα ήταν το 2022 στα ίδια υψηλά επίπεδα του 2021, παρά την τεράστια αύξηση της τιμής τους το 2022.

Η κατακόρυφη αύξηση των τιμών των ενεργειακών προϊόντων δεν συνέβαλε στη σημαντική μείωση των εισαγωγών αυτών των προϊόντων σε σταθερές τιμές, από το ήδη πολύ υψηλό επίπεδό τους το 2021. Η μεγάλη αύξηση των εισαγωγών Α&Υ το 2022 και στο 1ο 5μηνο 2023 τροφοδοτήθηκε και ενισχύθηκε με τις επιδοτήσεις και τις λοιπές παροχές.

2.3. Η αύξηση του Κατώτατου Μισθού το 2022 και το 2023

Η Κυβέρνηση προχώρησε σε διπλή αύξηση του κατώτατου μισθού (ΚΜ) κατά 2,0% από τον Ιανουάριο 2022 και κατά επιπλέον 7,5% από 1ης Μαΐου 2022, που συνιστά συνολική αύξησή του από 1ης Μαΐου 2022 κατά 9,7% έναντι του ΚΜ του 2021. Η μέση αύξηση του ΚΜ το 2022 διαμορφώθηκε στο 7,1%, έναντι του 2021 (+2,0% στην περίοδο Ιανουαρίου - Απριλίου 2022 και 9,7% στην περίοδο Μαΐου-Δεκεμβρίου 2022).

Από την 1η Απριλίου 2023, η Κυβέρνηση προχώρησε σε νέα αύξηση του ΚΜ κατά 9,4%, με τη μέση αύξηση του ΚΜ να διαμορφώνεται το 2023 στο 9,61%. Επομένως, η συνολική αύξηση του ΚΜ το 2023/2021 ανέρχεται στο 17,4%.

Επιπτώσεις στον Πληθωρισμό: Υποστηρίζεται από ορισμένες πλευρές ότι ο πληθωρισμός μπορεί να παραμείνει υψηλός για πιο μακροχρόνιο διάστημα, λόγω δευτερογενών επιπτώσεων από την ανωτέρω αύξηση των τιμών των ενεργειακών προϊόντων και ακόμη και λόγω της μεγάλης αύξησης του κατώτατου μισθού κατά 7,1%% κατά μέσο όρο το 2022/2021 και κατά 9,61% κατά μέσο όρο το 2023/2022. Όσον αφορά τις δευτερογενείς επιπτώσεις, ήδη υπάρχουν και θα υπάρχουν όσο υπάρχουν οι πρωτογενείς επιπτώσεις. Επίσης, είναι σε μεγάλο βαθμό αποτέλεσμα της εξαιρετικά επεκτατικής δημοσιονομικής πολιτικής και της μεγάλης αύξησης της ρευστότητας των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων (σε μεγάλο βαθμό λόγων και των υπέρμετρα μεγάλων δημοσιονομικών πακέτων του 2020, 2021 και του 2022) που συμβάλουν στη μεγάλη αύξηση της πραγματικής Ιδιωτικής Κατανάλωσης, αλλά και την ΙΚ - στο 9μηνο Απρ.-Δεκ.2021 (10,39%), το 2022 (+7,78%) και στο 1ο 3μηνο 2023 (+3,7%) και επιτρέπουν στις επιχειρήσεις να αυξάνουν τις τιμές των προϊόντων τους χωρίς να μειώνονται οι πωλήσεις τους, ή να αυξάνονται οι εισαγωγές Α&Υ σε σταθερές τιμές, παρά την μεγάλη αύξηση των τιμών τους, όπως προαναφέρθηκε. Σε κάθε περίπτωση, όλα αυτά συμβάλουν στην αύξηση του μέσου πληθωρισμού το 2022 στο 9,65% και στην πτώση του στο 3,4% το 2023 και στο 2,4%.

Ο πληθωρισμός στην Ελλάδα θα αυξηθεί επίσης στο βαθμό που η αύξηση του ΚΜ (ή των μισθών γενικότερα) θα μετακυλιστεί σε αύξηση των τιμών των μη εμπορεύσιμων αγαθών και υπηρεσιών. Αυτή η αύξηση του πληθωρισμού δεν θα είναι σημαντική και μπορεί να αντισταθμιστεί πλήρως αν οι τιμές του πετρελαίου και του φυσικού αερίου παραμείνουν και στο 2ο 6μηνο 2023 και το 2024 στα επίπεδα του 1ου 6μήνου 2023.

Επιπτώσεις στην Ανταγωνιστικότητα: Η ανωτέρω αύξηση του ΚΜ στην Ελλάδα κατά 7,1% το 2022 και κατά 9,61% το 2023 επιβαρύνει τη ανταγωνιστικότητα των διεθνώς εμπορεύσιμων προϊόντων της χώρας – στο βαθμό που δεν μπορεί να μετακυλιστεί στις τιμές τους, ενώ συμβάλλει στην αύξηση των τιμών των μη εμπορεύσιμων προϊόντων (αγαθών και υπηρεσιών). Η αύξηση του σχετικού κόστους

εργασίας ανά μονάδα προϊόντος της Ελλάδος σε σχέση με τις ανταγωνίστριες χώρες θα αυξήσει τις τιμές των εγχώριων μη εμπορεύσιμων προϊόντων περισσότερο από ότι θα αυξηθούν αντίστοιχες τιμές στις ανταγωνίστριες χώρες.

Ειδικότερα, η εξέλιξη της διεθνούς ανταγωνιστικότητας της Ελλάδος έναντι των χωρών της Ζώνης του Ευρώ (ΕΕ-19) το 2022 και το 2023 (λαμβάνοντας υπόψη και την επίπτωση της αύξησης του ΚΜ) παρουσιάζεται στον Πίνακα 2.2.

Πίνακας 2.2. Εξέλιξη του ΑΕΠ/απασχολούμενο στην Ελλάδα

Περίοδος	% Δ Απασχόληση	% Δ ΑΕΠ Σταθ. Τιμές 2015	%Δ ΑΕΠ/ Απασχο-λούμενο	% Δ Αμοιβές/Απασχο-λούμενο	% Δ ULC	% Δ ULC ΕΕ-19	% Δ REER - Relative ULC
ΜΕΡΜ 1990-2007	**1,0**	**3,1**	**2,1**	9,0	6,9		
2008	1,3	-0,3	-1,6	3,7	5,3	3,9	1,4
2009	-0,6	-4,3	-3,8	3,1	6,9	4,6	2,3
2010	-2,6	-5,5	-3,0	-2,0	1,0	-0,7	1,7
2011	-6,9	-9,1	-2,4	-3,8	-1,4	0,6	-2,0
2012	-6,3	-7,3	-1,1	-3,0	-1,9	1,9	-3,8
2013	-2,6	-3,2	-0,6	-7,5	-6,9	1,1	-8,0
ΜΕΡΜ 2008-2013	**-3,8**	**-5,9**	**-2,2**	**-2,7**	-0,56	1,5	-2,0
2014	0,9	0,5	-0,4	-2,0	-1,6	0,7	-2,3
2015	0,7	-0,2	-0,9	-2,4	-1,5	0,4	-1,9
2016	3,4	-0,5	-3,9	-3,7	0,2	0,8	-0,6
2017	-0,5	1,1	1,6	1,5	-0,1	0,7	-0,8
2018	4,6	1,7	-2,9	-3,8	-0,9	1,9	-2,8
ΜΕΡΜ 2014-2017	**1,8**	**0,5**	**-1,3**	**-2,1**	-0,77	0,9	-1,7
2019	2,2	1,9	-0,3	-0,3	0,0	1,9	-1,9
2020	-1,8	-9,0	-7,2	-0,6	6,6	4,6	2,0
2021	2,7	8,3	5,6	2,3	-3,3	0,0	-3,3
2022	3,8	5,9	2,1	3,4	1,3	3,2	-1,9
2023*	1,8	3,0	1,2	4,5	3,3	5,0	-1,7
ΜΕΡΜ 2019-2023	**1,7**	**1,8**	**0,2**	**1,8**	**1,5**	**2,9**	**-1,4**

Πηγή: EC, Statistical Annex European Economy, Spring 2023. * εκτιμήσεις για το 2023

Όπως φαίνεται στον Πίνακα 2.2., η διεθνής ανταγωνιστικότητα της Ελληνικής οικονομίας βελτιώθηκε το 2022 κατά -1,9% (παρά το ότι το ΙΝΣΕΤΕ εκτιμά την αύξηση των αμοιβών ανά απασχολούμενο στο 3,4% - έναντι της αύξησής τους κατά μόλις 0,3% που εκτιμάται, παραδόξως, από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή). Μάλιστα, η βελτίωση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας της χώρας το 2022 (-1,9%) ακολουθεί τη σημαντική βελτίωσή της το 2021 κατά -3,3%. Επίσης, και το 2023, παρά την αύξηση του ΚΜ κατά 9,61%, το ΙΝΣΕΤΕ εκτιμά νέα βελτίωση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας της χώρας κατά -1,7% (και πάλι παρά το ότι το ΙΝΣΕΤΕ εκτιμά την αύξηση των αμοιβών ανά απασχολούμενο το 2023 στο 4,5% - έναντι της εκτιμώμενης αύξησής τους κατά 3,6% από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή).

Επιπλέον, λαμβάνοντας υπόψη και την εξέλιξη της σταθμισμένης συναλλαγματικής ισοτιμίας του Ευρώ, η διεθνής ανταγωνιστικότητα της Ελλάδος με βάση το REERULC έναντι των 36 χωρών που εξετάζει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ήταν βελτιωμένη κατά -3,72% το 2022, μετά τη βελτίωσή της κατά -2,42% το 2021 και την προσωρινή επιδείνωσή της κατά 4,54% το 2020. Επίσης, αναμένεται να είναι περαιτέρω βελτιωμένη και το 2023 (έστω και ελάχιστα) και έναντι των ανταγωνιστριών της χωρών παγκοσμίως, παρά την ανωτέρω αύξηση του ΚΜ.

2.4. Το Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών και οι εισαγωγές Α&Υ

Στην τελευταία Έκθεσή της για την Ελλάδα (In-Depth Review 2023), η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προβάλλει με μεγάλη έμφαση το θέμα της απότομης αύξησης του ελλείμματος του Ελληνικού ΙΤΣ στο -9,66% του ΑΕΠ το 2022, από -6,75% του ΑΕΠ το 2021 και από -1,49% του ΑΕΠ το 2019. Αυτή την εξέλιξη, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή την παρουσιάζει ως σημαντική επιδείνωση της Καθαρής Εξωτερικής Επενδυτικής Θέσης (ΚΕΕΘ) της χώρας. Μάλιστα προβλέπει ότι παρά το ότι το έλλειμμα αυτό θα μειωθεί σε κάποιο βαθμό το 2023, «θα παραμείνει, ωστόσο, σε επίπεδα σημαντικά υψηλότερα από εκείνα που θα εξασφάλιζαν μια βιώσιμη μείωση Ελληνικής ΚΕΕΘ». Ο Διοικητής της Τραπέζης της Ελλάδος επίσης επισημαίνει τους κινδύνους που συνεπάγεται η διατήρηση του ελλείμματος του ΙΤΣ σε υψηλά επίπεδα και συστήνει περαιτέρω βελτίωση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας της χώρας και των εγχώριων αποταμιεύσεων για να αποτραπεί ένα τέτοιο ενδεχόμενο.

Ωστόσο, όπως προκύπτει από την ανάλυση που ακολουθεί το εξωτερικό έλλειμμα είναι πιθανό να μειωθεί κάτω του 2,5% του ΑΕΠ το 2023 και κάτω του 3,5% του ΑΕΠ στα επόμενα έτη.

Για να γίνουν κατανοητές οι εξελίξεις στο Ελληνικό Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών (ΙΤΣ) στην περίοδο 2019-2022 και οι προοπτικές εξέλιξής του, θα πρέπει αρχικά να προσδιοριστεί το μη επιθυμητό έλλειμμα του Ελληνικού ΙΤΣ, ως ακολούθως:

- Αν ληφθούν υπόψη και οι κεφαλαιακές μεταβιβάσεις (δηλαδή οι καθαρές εισπράξεις της Χώρας από το RRF και τα άλλα Διαρθρωτικά Ταμεία της ΕΕ) τότε το έλλειμμα του ΙΤΣ το 2022 ανήλθε στο 8,16% του ΑΕΠ (-16,98 δις €). Αυτό το ΙΤΣ, ήταν πράγματι σημαντικά αυξημένο το 2022, έναντι του -1,12% του ΑΕΠ (ή -2,05 δις €) το 2019.

- Επιπλέον, αν προστεθούν και τα τακτοποιητέα στοιχεία, που ανήλθαν στα € 1,39 δις το 2022, τότε το έλλειμμα του προσαρμοσμένου ΙΤΣ ανήλθε στο -7,5% του ΑΕΠ το 2022, από -1,2% του ΑΕΠ το 2019**.**

- Στη συνέχεια, αυτό το έλλειμμα των -7,5% του ΑΕΠ, οφείλεται κατά -2,16 π.μ. του ΑΕΠ στις καθαρές εισροές Ξένων Άμεσων Επενδύσεων (ΞΑΕ), που ανήλθαν στα € 4,49 δις το 2022, έναντι € 3,91 δις το 2019.

- Επομένως, το «μη επιθυμητό έλλειμμα του ΙΤΣ» το 2022 περιορίζεται στο -5,34% του ΑΕΠ (από πλεόνασμα 0,91% του ΑΕΠ το 2019).

- Αυτό το μη επιθυμητό έλλειμμα του -5,34% του ΑΕΠ (-11,1 δις €) χρηματοδοτήθηκε από το πλεόνασμα των καθαρών εισροών τραπεζικών κεφαλαίων € 18,1 δις (που χρηματοδότησαν την, για πρώτη φορά θετική,

πιστωτική επέκταση του 2022), αφού οι καθαρές εισροές επενδύσεων χαρτοφυλακίου ήταν αρνητικές κατά -8,84 δις € το 2022 και μάλιστα από -29,06 δις € το 2021 και από -55,29 δις € το 2020.

Συνολικά, το μη επιθυμητό έλλειμμα του ΙΤΣ της Ελλάδος ήταν στα – 11,1 δις € (-5,34% του ΑΕΠ) το 2022, παρά το ότι το έλλειμμα του Ισοζυγίου των Καυσίμων διαμορφώθηκε το 2022 στα -13,16 δις. Αυτό σημαίνει ότι το Ισοζύγιο εκτός καυσίμων και εκτός ΞΑΕ ήταν πλεονασματικό, και αυτό παρά την εκρηκτική αύξηση το 2022: (1) των εισαγωγών αγαθών χωρίς καύσιμα και πλοία κατά 23,17%, (2) των πληρωμών για εισαγωγές υπηρεσιών κατά 26,59%, (3) των πληρωμών για πρωτογενή εισοδήματα που μεταφέρθηκαν στο εξωτερικό κατά 20,5%, (4) των πληρωμών για δευτερογενή εισοδήματα που μεταφέρθηκαν στο εξωτερικό κατά 24,32% και (5) παρά την πτώση των εισπράξεων δευτερογενών εισοδημάτων κατά -12,33%. Το ΙΤΣ εκτός ΞΑΕ και εκτός καυσίμων ήταν πλεονασματικό, και αυτό οφείλεται στην πολύ μεγάλη μεγάλη αύξηση: (6) των εξαγωγών αγαθών χωρίς καύσιμα κατά 23,42% και (7) των εισπράξεων από εξαγωγές υπηρεσιών κατά 35,74%, και (8) των εισπράξεων πρωτογενών εισοδημάτων αυξήθηκαν κατά 10,14%.

Είναι πιθανόν, επομένως, ότι το έλλειμμα του ΙΤΣ της Ελλάδος το 2022 ήταν συγκυριακό, και ότι το έλλειμμα αυτό ενδέχεται να μειωθεί το 2023 – όπου το έλλειμμα του Ισοζυγίου των Καυσίμων θα μειωθεί (γύρω στα -6,5 δις €, από -13,16 δις € το 2022) και οι εισαγωγές Α&Υ χωρίς καύσιμα θα αυξάνουν με πολύ χαμηλότερους ρυθμούς, ή θα είναι μειωμένες, ενώ οι εξαγωγές Α&Υ χωρίς καύσιμα θα είναι και πάλι σημαντικά αυξημένες.

Ήδη στο 1ο 4μηνο του 2023 το έλλειμμα του ΙΤΣ μειώθηκε στα -3,68 δις €, από -7,72 δις € στο 1ο 4μηνο 2022 (εξαγωγές Α&Υ: +9,1%, εισαγωγές Α&Υ: -0,4%), με το έλλειμμα του Ισοζυγίου των καυσίμων να έχει μειωθεί κατά -40,08% (ή κατά -1,45 δις €). Μάλιστα, η μείωση τόσο του ελλείμματος του Ισοζυγίου των καυσίμων, όσο και του ελλείμματος του ΙΤΣ θα είναι πολύ πιο σημαντική στο 8μηνο Μαΐου – Δεκεμβρίου 2023. Η εκτίμηση του ΙΝΣΕΤΕ είναι ότι το έλλειμμα του ΙΤΣ με τις κεφαλαιακές μεταβιβάσεις, είναι πιθανόν να μειωθεί κάτω του -2,5% του ΑΕΠ το 2023, από8,16% του ΑΕΠ το 2022.

Επιπλέον, ακόμη μεγαλύτερη μείωση του ελλείμματος του ΙΤΣ είναι δυνατή και αναμένεται το 2024 και στην περίοδο 2025-2030 (αντίθετα με τις εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής), αν επιβεβαιωθούν οι εκτιμήσεις του ΙΝΣΕΤΕ για δυνατότητα επίτευξης σημαντικών Πρωτογενών Πλεονασμάτων στη ΓΚ (ΠΠΓΚ), ύψους 2,4% του ΑΕΠ το 2023 και άνω του 3,0% του ΑΕΠ στην περίοδο 2024-2030.

Είναι όχι μόνο επιθυμητό αλλά και απολύτως εφικτό το ΙΤΣ της Ελλάδος να είναι πλεονασματικό, εκτός εάν η καθαρή εισροή ΞΑΕ στη χώρα αυξηθεί σημαντικά (όπως επιδιώκεται) στα επόμενα χρόνια.

Συνολικά, το έλλειμμα του ΙΤΣ αντικατοπτρίζει (και προσδιορίζεται σε μεγάλο βαθμό) από το πλεόνασμα του Λογαριασμού Κεφαλαίων (δηλαδή από το άθροισμα των καθαρών εισροών ΞΑΕ, επενδύσεων χαρτοφυλακίου και λοιπών επενδύσεων - Τραπεζικών Κεφαλαίων). Όπως δε προκύπτει από την ανάλυση του Λογαριασμού Κεφαλαίων του Ελληνικού Εξωτερικού Ισοζυγίου Πληρωμών:

(i) Στον τομέα των επενδύσεων χαρτοφυλακίου, οι επενδύσεις των εγχώριων κατοίκων στο εξωτερικό τα τελευταία χρόνια υπερβαίνουν κατά πολύ τις επενδύσεις των ξένων κατοίκων (επενδυτών) σε Ελληνικά (κρατικά ή επιχειρηματικά) ομόλογα και μετοχές, με το ισοζύγιο αυτό να είναι ελλειμματικό (καθαρή εκροή) της τάξης των -24,23 δις € το 2019, των -48,34 δις € το 2020, των -23,83 δις € το 2021 και των -8,84 δις € το 2022. Δεδομένου ότι η Γενική Κυβέρνηση στην Ελλάδα θα έχει σχεδόν μηδενικά ελλείμματα στην περίοδο 2023-2030, η προσφορά Ελληνικών κρατικών τίτλων για αγορά από επενδυτές του εξωτερικού θα είναι σημαντικά περιορισμένη. Επομένως, ο λογαριασμός αυτός θα συνεχίσει να καταγράφει σημαντικά ελλείμματα (καθαρή εκροή κεφαλαίων) που θα συμβάλουν σε αντίστοιχη μείωση του ελλείμματος του ΙΤΣ.

(ii) Στον τομέα των λοιπών επενδύσεων του Λογαριασμού Κεφαλαίων τα τελευταία χρόνια σημειώθηκε σημαντική καθαρή εισροή κεφαλαίων στην Ελλάδα (2019: € 22,65 δις., 2020: € 55,29 δις., 2021: € 29,06 δις, 2022: € 18,1 δις) κυρίως λόγω του δανεισμού των Ελληνικών τραπεζών από την ΕΚΤ και τη διατραπεζική αγορά της ΖτΕ με σχεδόν μηδενικά επιτόκια. Ωστόσο, τα μηδενικά επιτόκια δεν υπάρχουν πλέον, και οι Ελληνικές τράπεζες χρηματοδοτούνται από εγχώριες καταθέσεις και μάλιστα με χαμηλότερα επιτόκια από τα επιτόκια που διαμορφώνονται στη διατραπεζική αγορά της Ζώνης του Ευρώ. Είναι χαρακτηριστικό ότι στο 1ο 4μηνο 2023 οι εισροές κεφαλαίων από αυτή την πηγή μειώθηκαν στα € 1,83 δις, έναντι € 4,83 δις στο 1ο 4μηνο 2022. Επομένως, και αυτός ο τομέας του Λογαριασμού Κεφαλαίων του Ισοζυγίου Πληρωμών θα πάψει να αποτελεί πηγή σημαντικής καθαρής εισροής κεφαλαίων από το εξωτερικό και θα πάψει να ενισχύει το έλλειμμα του ΙΤΣ.

(iii) Μάλιστα, εάν το όποιο πλεόνασμα του λογαριασμού των Λοιπών Επενδύσεων αντισταθμίζεται με το έλλειμμα του Λογαριασμού των επενδύσεων χαρτοφυλακίου, τότε ο μόνος λογαριασμός (του Λογαριασμού Κεφαλαίων) που θα μπορούσε να ενισχύει το έλλειμμα στο ΙΤΣ, θα είναι ο λογαριασμός των ΞΑΕ. Αν οι καθαρές εισροές ΞΑΕ αυξάνουν, όπως επιδιώκουμε, τότε μπορεί να αυξάνει και το έλλειμμα στο ΙΤΣ.

3. Δημοσιονομικές Εξελίξεις

3.1. Δημοσιονομικές εξελίξεις το 2015-2018 και το 2019-2021

Στον Πίνακα 3.1. παρουσιάζονται οι δημοσιονομικές εξελίξεις στην Ελλάδα στην περίοδο 2015-2018. Ειδικότερα παρουσιάζονται:

(i) οι αρχικές εκτιμήσεις των Θεσμών για την εξέλιξη του Πρωτογενούς Πλεονάσματος στη Γενική Κυβέρνηση (ΠΠΓΚ) στην περίοδο εφαρμογής του 3ου Μνημονίου 2015-2028 και για τα "δημοσιονομικά κενά" που υπήρχαν, δηλαδή τις αποκλίσεις του ΠΠΓΚ από τους στόχους του 3ου Μνημονίου, που κατά την εκτίμηση των Θεσμών θα υπήρχαν χωρίς νέα μέτρα,

(ii) τα νέα μέτρα που επιβλήθηκαν το 2016 για την κάλυψη των στόχων του 3ου Μνημονίου

(iii) οι εκτιμήσεις των θεσμών για το ΠΠΓΚ μετά την εφαρμογή των μέτρων του Ιουλίου 2016 και

(iv) τα ΠΠΓΚ (% ΑΕΠ) που πράγματι επιτεύχθηκαν.

Πίνακας 3.1. Δημοσιονομικές εξελίξεις στην Ελλάδα, 2015-2018: Προβλέψεις των Θεσμών για το ΠΠΓΚ, "δημοσιονομικά κενά", μέτρα που επιβλήθηκαν για την κάλυψή τους και ΠΠΓΚ (% ΑΕΠ) που πράγματι επιτεύχθηκαν

	2015	2016	2017	2018
ΠΠΓΚ: Απαιτήσεις του 3ου Μνημονίου	-0,25	0,50	1,75	3,50
ΠΠΓΚ: Εκτιμώμενο από τους Θεσμούς (Αρχές 2016)	-0,50	-0,20	-0,50	0,50
Δημοσιονομικό Κενό: Θεσμοί (Αρχές Ιουνίου 2016)	-0,25	-0,70	-2,25	-3,00
Νέα Δημοσιονομικά Μέτρα (Ιούνιος 2016)	0,99	0,70	2,35	3,00
ΠΠΓΚ: Εκτ. από Θεσμούς μετά τα μέτρα του Ιουνίου 2016	-0,25	0,50	1,85	3,50
ΠΠΓΚ: που πράγματι επιτεύχθηκε	0,71	3,66	4,18	4,32
Υπέρβαση των στόχων για το ΠΠΓΚ (π.μ. του ΑΕΠ)	0,96	3,16	2,43	0,82

Source: (1) European Commission (9 June 2016), "Compliance Report: The Third Economic Adjustment Programme for Greece" Fisrst Review. (2) European Commission (20 January 2018), "Compliance Report: The Third Economic Adjustment Programme for Greece" Third Review, (3) Πρόγραμμα Σταθερότητας 2019 (Μάιος 2019)

Όσον αφορά τις δημοσιονομικές εξελίξεις στην περίοδο 2019-2021, η ΕΛΣΤΑΤ ανακοίνωσε την 21η Απριλίου 2022 τα (ελαφρώς αναθεωρημένα) δημοσιονομικά στοιχεία για την περίοδο αυτή (Πίνακας 3.2.). Με βάση αυτά τα στοιχεία:

(i) ο Προϋπολογισμός του 2019 (Π2019) εκτελέστηκε με νέο σημαντικό ΠΠΓΚ ύψους 3,88% του ΑΕΠ, με αύξηση των εσόδων της ΓΚ κατά 1,21% και των Πρωτογενών Δαπανών της ΓΚ (ΠΔΓΚ) κατά 2,11%.

(ii) ο Προϋπολογισμός του 2020 (Π2020) εκτελέστηκε με Πρωτογενές Έλλειμμα στη ΓΚ (ΠΕΓΚ) ύψους -6,71% του ΑΕΠ (σύμφωνα με τον ορισμό της Eurostat), με πτώση των Εσόδων της ΓΚ κατά -7,3% και με αύξηση των Πρωτογενών Δαπανών της ΓΚ κατά +14,0%. Σημειώνεται ότι το 2020 εφαρμόστηκε το Δημοσιονομικό Πακέτο για τον Covid-19, με καθαρή δημοσιονομική επίπτωση ύψους € 15,6 δις και, επιπλέον, δαπανήθηκαν € 1,4 δις σε παροχές μετά από σχετική απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας.

(ii) ο Προϋπολογισμός του 2021 (Π2021) εκτελέστηκε με Πρωτογενές Έλλειμμα στη ΓΚ (ΠΕΓΚ) ύψους -4,65% του ΑΕΠ (σύμφωνα με τον ορισμό της Eurostat), με αύξηση των Εσόδων της ΓΚ κατά 10,3% και με (επιπλέον) αύξηση των Πρωτογενών Δαπανών της ΓΚ κατά +6,3%, μετά την αύξησή τους κατά 14,0% το 2020. Σημειώνεται ότι και το 2021 εφαρμόστηκε νέο Δημοσιονομικό Πακέτο για τον Covid-19, με καθαρή δημοσιονομική επίπτωση ύψους € 11,5 δις, ενώ εφαρμόστηκε επίσης η πολιτική της Κυβέρνησης για μείωση των εισφορών στα Ασφαλιστικά Ταμεία από το 2021 κατά 3 ποσοστιαίες μονάδες και για μείωση (ή κατάργηση) της εισφοράς αλληλεγγύης (για κατηγορίες εισοδημάτων του ιδιωτικού τομέα). Η πολιτική αυτή εκτιμάται ότι είχε ως συνέπεια την απώλεια εσόδων στη ΓΚ ύψους άνω των € 2,5 δις.

Πίνακας 3.2. Εκτέλεση του Προϋπολογισμού 2022 (Γενική Κυβέρνηση)

	Ταμειακή βάση			Δημοσιονομική Βάση							
	Ιαν.-Δεκέμβριος (€ εκατ.)		% Δ Ιαν.-Δεκ. 2022	Π2018 ΕΛΣΤΑΤ	Π2019 ELSTAT	Π2020 ELSTAT		Π2021 ELSTAT		Π2022 ΕΛΣΤΑΤ	
	2022	2021				€ εκατ.	%Δ	€ εκατ.	%Δ	€ εκατ.	%Δ
Έσοδα Γενικής Κυβέρνησης	96.570,6	82.777,1	16,66%	88.807	89.886	83.287	-7,3%	91.855	10,3%	104.410	13,7%
Πρωτογενείς Δαπάνες ΓΚ	98.146,3	91.484,6	7,3%								
Πρωτ. Δαπάνες + Αύξηση Ληξ. Υποχρ. ΓΚ	98.661,3	91.473,6	7,86%	81.054	82.763	94.382	14,0%	100.305	6,3%	104.137	3,8%
Πρωτογνές ισοζύγιο ΓΚ	**-1.575,6**	**-8.707,5**									
Πρωτ. Ισοζύγιο + Αύξηση Ληξ. Υποχρ. ΓΚ	**-2.090,6**	**-8.696,5**		**7.753**	**7.123**	**-11.095**		**-8.450**		**273**	
ΑΕΠ τρέχουσες τιμές				179.558	183.351	165.406	-9,79%	181.675	9,84%	208.030	14,51%
Πρωτογενές Ισοζύγιο ΓΚ % ΑΕΠ				**4,32%**	**3,88%**	**-6,71%**		**-4,65%**		**0,13%**	

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών

Από τα παραπάνω στοιχεία προκύπτει μια σαφής δημοσιονομική υπεραπόδοση σε σχέση με τις αρχικές επίσημες εκτιμήσεις, από το 2015 και έπειτα.

3.2. Δημοσιονομικές εξελίξεις το 2022

Με βάση τα Δημοσιονομικά στοιχεία που δημοσιεύτηκαν από την ΕΛΣΤΑΤ και τη Eurostat την 21η Απριλίου 2023, το Πρωτογενές Ισοζύγιο της ΓΚ (ΠΙΓΚ) το 2022 παρουσίασε πλεόνασμα (ΠΠΓΚ) ύψους 0,13% του ΑΕΠ (βλ. Πίνακα 3.2.), με αύξηση των εσόδων της ΓΚ κατά 13,7% και των Πρωτογενών Δαπανών της ΓΚ κατά 3,8%. Χωρίς τα έσοδα από τα προγράμματα SMP και ANFA (που εκτιμώνται στα € 1,29 δις) το ΠΙΓΚ θα ήταν έλλειμμα (ΠΕΓΚ) ύψους -0,5% του ΑΕΠ, έναντι ελλείμματος -0,7% του ΑΕΠ που εκτιμούσε το ΙΝΣΕΤΕ (βλ. Ελληνική Οικονομία: Δελτίο Οικονομικών Εξελίξεων, Απρίλιος 2023).

Η ανακοίνωση της ΕΛΣΤΑΤ και της Eurostat, για ΠΠΓΚ ύψους 0,13% του ΑΕΠ το 2022, χαιρετίστηκε από την Κυβέρνηση και από τους αναλυτές ως εντυπωσιακή υπεραπόδοση στον τομέα της Δημοσιονομικής προσαρμογής, δεδομένου ότι η Εισηγητική Έκθεση του Π2023 πρόβλεπε ότι ο Π2022 θα έκλεινε με έλλειμμα (ΠΕΓΚ) ύψους -1.6% του ΑΕΠ.

Σημειώνεται, ωστόσο, οι εκτιμήσεις του ΙΝΣΕΤΕ έως τον Οκτώβριο 2022 ήταν για ΠΠΓΚ ύψους 0,5% του ΑΕΠ και στηρίζονταν στην εκτέλεση του Π2022 σε επίπεδο Γενικής Κυβέρνησης (ΓΚ) και σε ενοποιημένη ταμειακή βάση, όπου, τον Οκτώβριο 2022, τα έσοδα της ΓΚ ήταν πολύ αυξημένα κατά 16,76% και οι Πρωτογενείς Δαπάνες της ΓΚ (ΠΔΓΚ) κατά 2,85%. Έτσι, το ΙΝΣΕΤΕ εκτιμούσε την αύξηση των

εσόδων της ΓΚ σε δημοσιονομική βάση κατά 13,2% και την αύξηση των ΠΔΓΚ κατά 1,9%, που συνεπάγονταν την εκτίμηση για ΠΠΓΚ ύψους 0,5% του ΑΕΠ (χωρίς τα έσοδα από τα προγράμματα SMP και ANFA).

Όπως φαίνεται στον σχετικό Πίνακα 3.2., από την εκτέλεση του Π2022 σε επίπεδο Γενικής Κυβέρνησης σε ενοποιημένη ταμιακή βάση στο 12μηνο 2022 προέκυπτε αφενός η πολύ μεγάλη αύξηση των εσόδων της ΓΚ (χωρίς τα έσοδα από ιδιωτικοποιήσεις και από τα SMP και ANFA) κατά 16,66% (12μηνο 2021: +12,0%) και, αφετέρου, η αύξηση των ΠΔΓΚ συν τη μεταβολή των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων του Δημοσίου κατά 7,86% (από +2,85% στο 10μηνο 2022). Σημειώθηκε επομένως μια τεράστια αύξηση των ΠΔΓΚ στο 2μηνο Νοεμβρίου – Δεκεμβρίου 2022 που ανέτρεψε τις προβλέψεις του ΙΝΣΕΤΕ για το ΠΠΓΚ το 2022. Για το λόγο αυτό το ΙΝΣΕΤΕ, με βάση τα στοιχεία του 12μήνου 2022, εκτιμούσε ΠΕΓΚ ύψους -0,7% του ΑΕΠ το 2022, χωρίς, ωστόσο, να λαμβάνει υπόψη τα έσοδα ύψους € 1,29 δις από τα προγράμματα SMP και ANFA. Αντί αυτού, η ΕΛΣΤΑΤ-Eurostat ανακοίνωσαν ΠΠΓΚ ύψους 0,13% του ΑΕΠ (ή ΠΕΓΚ -0,5% του ΑΕΠ χωρίς τω € 1,29 δις).

Σημειώνεται σχετικά ότι, σε δημοσιονομική βάση η αύξηση των εσόδων της ΓΚ περιορίστηκε μόλις στο 13,7%, από 16,66% που είχαν μετρηθεί σε ενοποιημένη ταμιακή βάση και η αύξηση των ΠΔΓΚ περιορίστηκε στο 3,8%, από +7,86% που είχαν μετρηθεί σε ενοποιημένη ταμειακή βάση (Πίνακας 3.2.). Εκτιμάται ότι αυτό οφείλεται στο οτι κάποιες δαπάνες (π.χ., για επιδοτήσεις στην ενέργεια), συμψηφίστηκαν με τα έσοδα (π.χ., από την φορολόγηση των υπερκερδών των επιχειρήσεων ενέργειας) που χρηματοδότησαν αυτές τις επιδοτήσεις, όπως έγινε και κατά την εκτίμηση του ΑΕΠ στους Εθνικούς Λογαριασμούς.

.

3.3. Δημοσιονομικές Εξελίξεις το 2023

Α. Κεντρική Κυβέρνηση: Από την εκτέλεση του Π2023 σε επίπεδο Κεντρικής Κυβέρνησης (ΚΚ) στο 1ο 5μηνο 2023 προκύπτουν τα ακόλουθα:

α) **Αύξηση των καθαρών εσόδων του Τα.Π.** (χωρίς τις επιστροφές κερδών από τα ΕΚΟ – προγράμματα SMP & ANFA) κατά 12,9% (Ιαν.-Μάιος.2022: 18,5% yoy), κατά € 2,1 δις πάνω από το στόχο της Εισηγητικής Έκθεσης του Π2023 (ΕΕΠ2023). Τα έσοδα του Τα.Π. πριν τις επιστροφές φόρων και πριν τα ειδικά έσοδα από ιδιωτικοποιήσεις, ήταν αυξημένα κατά 14,0% (Ιαν.-Μάιος 2022: 19,5%), κατά € 2,55 δις πάνω από το στόχο. Στο 1ο 5μηνο 2023 σημειώνεται η αύξηση: (i) των εσόδων από τους φόρους επί των οχημάτων (τέλη κυκλοφορίας) κατά € 213 εκατ. yoy, (ii) των εσόδων από τον ΦΠΑ κατά € 1,1 δις yoy και (iii) των εσόδων από τους Φόρους εισοδήματος κατά € 813 εκατ. yoy, ενώ (iv) οι εισπράξεις από τον ΕΝΦΙΑ, ήταν κατά -114 εκατ. € χαμηλότερες yoy.

β) Οι συνολικές πρωτογενείς δαπάνες του Τα.Π. ήταν μειωμένες κατά -2,4% στο 1ο 5μηνο 2023 (1ο 5μηνο 2022: -9,4%, 1ο 5μηνο 2021: +29,6%), και ήταν κατά -845 εκατ. € κάτω από το στόχο της ΕΕΠ2023 (που συμπεριελάμβανε και πιστώσεις υπό κατανομή ύψους €1,05 δις, και δαπάνες για απόκτηση Παγίων Περιουσιακών Στοιχείων ύψους € 1,1 δις., έναντι € 513 εκατ. που πραγματοποιήθηκαν (1ο 5μηνο 2022: € 1,5 δις). Δηλαδή τα € 797 δις ξοδεύτηκαν για τρέχουσες παροχές (επιδοτήσεις στην ενέργεια και Market Pass, κ.λπ.) με αποτέλεσμα να μειωθεί η τιμή της Ηλεκτρικής Ενέργειας κατά -25,8% yoy τον Μάρτιο 2023, κατά -29,9% τον Απρίλιο 2023 και κατά -24,1% τον Μάιο 2023, με μείωση και της τιμής και του πετρελαίου θέρμανσης κατά -22,1% yoy τον Μάρτιο 2023, κατά -20,7% yoy τον Απρίλιο και τον Μάιο 2023.

Πίνακας 3.3. Η εκτέλεση του Π2023 στην Κεντρική Κυβέρνηση (ΚΚ) στο 5μηνο Ιανουαρίου-Απριλίου 2023

	Ιαν.-Μάιος 2020	Ιαν.-Μάιος 2021	Ιαν.-Μάιος 2022	Ιαν.-Μάιος 2023	%Δ Ιαν.-Μάιος 2021/20	%Δ Ιαν.-Μάιος 2022/21	%Δ Ιαν.-Μάιος 2023/22	Στόχος Ιαν.-Μάιος 2023, ΕΕΠ2023	Διαφορά από Στόχο	Π2021 ΕΛΣΤΑΤ	Π2022 ΕΛΣΤΑΤ	Π2023	% Δ Π2022/2021	% Δ Π2023/2022
Καθαρά Έσοδα Τα.Π.	14.484	16.429	19.463	21.978	13,4%	18,5%	12,9%	19.876	2.102	46.711	53.036	54.712	13,5%	3,2%
Σύνολο Πρωτογενών Δαπανών Τα.Π.	17.512	22.693	20.569	20.066	29,6%	-9,4%	-2,4%	20.911	-845	55.875	55.214	54.058	-1,2%	-2,1%
Τόκοι ΚΚ	2.652	2.821	2.599	3.424	6,4%	-7,9%	31,7%	3.050	374	4.873	5.039	5.851	3,4%	16,1%
Έσοδα ΠΔΕ	1.294,0	1.683	2.824,0	3.668,0	30,1%	67,8%	29,9%	3.428	240	6.879	5.299	7.885	-23,0%	48,8%
Δαπάνες ΠΔΕ	3.360,0	3.559	3.185,0	3.877,0	5,9%	-10,5%	21,7%	3.790	87	9.001	11.025	11.962	22,5%	8,5%
Πλεόνασμα ΚΚ (χωρίς έσοδα SMP)	-7.746	**-10.961**	**-4.066**	**-1.721**	41,5%	-62,9%	-57,7%	**-4.447**	2.726	**-16.159**	**-12.943**	**-9.274**	-19,9%	-28,3%
Πρωτογενές Πλεόνασμα ΚΚ (χωρίς έσοδα SMP)	-5.094	-8.300	**-1.487**	**1.694**	62,9%	-82,1%	-213,9%	**-1.397**	3.091	-11.615	**-7.934**	**-3.453**	-31,7%	-56,5%

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών

γ) Μεγάλη αύξηση των εσόδων του ΠΔΕ κατά 29,9% (ή κατά € 0,84 δις) – κατά € 240 εκατ. πάνω από το στόχο, και επίσης μεγάλη αύξηση των (ήδη σημαντικά αυξημένων) δαπανών του ΠΔΕ κατά 21,7% (Ιαν.-Μάιος 2022:-10,5%, Ιαν.-Μάιος 2021: 5,9%, Ιαν.-Μάιος 2020: 188,4%), που ήταν πάνω από το στόχο κατά € 87 εκατ..

δ) Το Πρωτογενές Πλεόνασμα στην ΚΚ (ΠΠΚΚ) ήταν στα 1,69 δις € τον Ιαν.-Μάιο 2023, έναντι ΠΕΚΚ -1,49 δις € τον Ιαν.-Μάιο 2022, και έναντι στόχου της ΕΕΠ2023 για ΠΕΚΚ -1,4 δις €. Τα έσοδα του ΠΔΕ ήταν αυξημένα κατά € 0,84 δις, τα καθαρά έσοδα του Τ.Π. κατά € 2,5 δις, ενώ υπήρξε αναβολή πληρωμών για πάγια περιουσιακά στοιχεία ύψους € 991 εκατ..

<u>Β. Γενική Κυβέρνηση:</u> Από την εκτέλεση του Π2023 σε επίπεδο Γενικής Κυβέρνησης σε ενοποιημένη ταμιακή βάση στο 1ο 5μηνο 2023 προκύπτουν τα ακόλουθα (Πίνακας 3.4.):

Πίνακας 3.4. Εκτέλεση του Π2023 (Γενική Κυβέρνηση) στο 1ο 5μηνο 2023													
	Ταμειακή βάση			Δημοσιονομική βάση									
	Ιανουάριος - Μάιος		% Δ Ιαν.-Μάιος	Π2018 ΕΛΣΤΑΤ	Π2019 ΕΛΣΤΑΤ	Π2020 ΕΛΣΤΑΤ		Π2021 ΕΛΣΤΑΤ		Π2022 ΕΛΣΤΑΤ		Π2023 Εκτιμήσεις ΙΝΣΕΤΕ	
	2023	2022	2023			Εκατ. €	%Δ	Εκατ. €	%Δ	Εκατ. €	%Δ	Εκατ. €	%Δ
Έσοδα Γενικής Κυβέρνησης	38.831,3	35.283,3	10,06%	88.807	89.886	83.287	-7,3%	91.855	10,3%	104.410	13,7%	111.113	6,4%
Πρωτογενείς Δαπάνες ΓΚ	38.052,4	35.014,9	8,7%										
Πρωτ. Δαπάνες + Αύξηση Ληξ. Υποχρ. ΓΚ	38.545,4	35.491,9	8,60%	81.054	82.763	94.382	14,0%	100.305	6,3%	104.137	3,8%	105.803	1,6%
Πρωτογνές ισοζύγιο ΓΚ	**778,9**	**268,4**											
Πρωτ. Ισοζύγιο + Αύξηση Ληξ. Υποχρ. ΓΚ	**285,9**	**-208,6**		**7.753**	**7.123**	**-11.095**		**-8.450**		**273**		**5.310**	
ΑΕΠ τρέχουσες τιμές				179.558	183.351	165.406	-9,79%	181.675	9,84%	208.030	14,51%	220.928	6,20%
Πρωτογενές Ισοζύγιο ΓΚ % ΑΕΠ				**4,32%**	**3,88%**	**-6,71%**		**-4,65%**		**0,13%**		**2,40%**	
Σημείωση: Στα έσοδα της Γεν. Κυβέρνησης δεν συμπεριλαμβάνονται τα έσοδα από τις επιστροφές κερδών των κεντρικών τραπεζών της ΖτΕ από τα Ελληνικά Κρατικά Ομόλογα που έχουν στην κατοχή τους και τα οποία αποκτήθηκαν με τα προγράμματα SMP και ANFA.													
Πηγή: Δελτίο Μηνιαίων Στοιχείων Γενικής Κυβέρνησης, Μάιος 2023													

α) **Αύξηση των εσόδων της ΓΚ κατά 10,1%** (Ιαν.-Μάιος 2022: +23,8%), με αύξηση: (i) των άμεσων φόρων κατά 12,3% (Ιαν.-Μάιος 2022: 8,5%, Ιαν.-Μάιος 2021: 20,7%, Ιαν.-Μάιος 2020: -3,8%), με μεγάλη αύξηση των εισπράξεων από το ΦΕΝΠ κατά 15,6% (Ιαν.-Μάιος 2022: 58,8%, Ιαν.-Μάιος 2021: 205,7%), (ii) των έμμεσων φόρων κατά 12,1% (Ιαν.-Μάιος 2022: 27,9%, Ιαν.-Μάιος 2021: 6,0%) και (iii) των ασφαλιστικών εισφορών κατά 6,6% (Ιαν.-Μάιος 2022: 12,8%, Ιαν.-Μάιος 2021: 0,6). Τέλος, αυξημένες κατά € 0,98 δις ήταν οι μεταβιβάσεις από φορείς εκτός ΓΚ, με είσπραξη από το RRF € 1,78 δις που μεταφέρθηκε τον Ιανουάριο 2023 από τον Π2022. Αυτά συνέβαλαν στη σημαντική αύξηση των εσόδων της ΓΚ κατά 10,1% στο 1ο 5μηνο 2023 (σε ενοποιημένη ταμειακή βάση). Με βάση αυτές τις εξελίξεις και όπως αναλύεται στη συνέχεια, η άνοδος των εσόδων της ΓΚ σε δημοσιονομική βάση εκτιμάται τώρα από το ΙΝΣΕΤΕ ότι θα υπερβεί το 6,4% το 2023 (2022: 13,7%).

β) **Αύξηση των πρωτογενών δαπανών της ΓΚ (ΠΔΓΚ) συν τη μεταβολή των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων του Δημοσίου κατά 8,6% στο 1ο 5μηνο 2023, από την πτώση τους κατά -6,9% στο 1ο 5μηνο 2022.** Ειδικότερα, σημειώθηκε: (i) Νέα μεγάλη αύξηση της δαπάνης για επιδοτήσεις (κυρίως της Ηλεκτρικής Ενέργειας) κατά € 696 εκατ. στο 1ο 5μηνο 2023, που συνέβαλαν στη μείωση αυτών των τιμών σε επίπεδο καταναλωτή κατά -15,4%-29,9% χαμηλότερα yoy στην περίοδο Ιαν.-Μαΐου 2023. (iii) Νέα αύξηση της δαπάνης για μεταβιβάσεις εκτός ΓΚ κατά € 326 εκατ. στο 1ο 5μηνο 2023. Συνολικά, στο 1ο 5μηνο 2023 δαπανήθηκαν για επιδοτήσεις και για μεταβιβάσεις σε φορείς εκτός της ΓΚ € 1,02 δις περισσότερα από το 1ο 5μηνο 2022, παρά το ότι οι τιμές των καυσίμων είχαν μειωθεί σε πολύ χαμηλά επίπεδα. Σημειώνεται επίσης ότι στο 1ο 5μηνο 2023 καταγράφηκε: (iv) μεγάλη αύξηση των δαπανών για αμοιβές προσωπικού κατά 3,2% yoy και κατά 23,16% έναντι του 1ου 5μήνου 2014, καθώς και (v) μεγάλη επίσης αύξηση των δαπανών για συντάξεις κατά 9,1% yoy - λόγω και της αύξησης των συντάξεων κατά 7,75% από 1ης Ιανουαρίου 2023, μετά την αύξησή τους κατά +0,8% στο 1ο 5μηνο 2022 και κατά 5,8% στο 1ο 5μηνο 2021.

γ) Συνολικά, το Πρωτογενές Ισοζύγιο της ΓΚ (ΠΙΓΚ) σε ενοποιημένη ταμειακή βάση ήταν πλεόνασμα (ΠΠΓΚ) ύψους € 0,29 δις στο 1ο 5μηνο 2023, έναντι ελλείμματος -0,21 δις € στο 1ο 5μηνο 2022.

Μετά τα ανωτέρω, το ΙΝΣΕΤΕ εκτιμά τώρα το ΠΠΓΚ το 2023 στο 2,4% του ΑΕΠ (Εισηγητική Έκθεση Π2023: 0,7% του ΑΕΠ). Η εκτίμηση αυτή στηρίζεται: (i) Στην εκτέλεση του Π2022 με ΠΠΓΚ ύψους 0,13% του ΑΕΠ (έσοδα ΓΚ: +13,7%, ΠΔΓΚ: +3,8%). (ii) Στην εκτέλεση του Π2023 στο 1ο 5μηνο 2023, όπως ήδη αναλύθηκε. (iii) Την εκτιμώμενη αύξηση του ονομαστικού ΑΕΠ κατά 6,2% (ΑΕΠ σε σταθερές τιμές: 3,0%, αποπληθωριστής ΑΕΠ: 3,2%). Ειδικότερα εκτιμάται:

α) **Αύξηση των εσόδων της ΓΚ κατά 6,4% σε δημοσιονομική** βάση (1ο 5μηνο 2023: +10,06% σε ταμειακή βάση). Αυξημένες αναμένονται το 2023 οι εισπράξεις από το RRF (όπου ήδη εισπράχθηκαν τον Ιανουάριο 2023 € 1,78 δις που μεταφέρθηκαν από τον Π2022) και από το ΕΣΠΑ 2021-2027. Στον Π2023 τα έσοδα του ΠΔΕ εκτιμώνται αυξημένα το 2023 κατά 48,8% (ή κατά € 2,59 δις). Με την αύξησή τους κατά 6,4% το 2023, τα έσοδα της ΓΚ εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν στο 50,3% του ΑΕΠ, έναντι 49,0% του ΑΕΠ το 2019.

β) **Αύξηση των Πρωτογενών Δαπανών της ΓΚ (ΠΔΓΚ) κατά 1,6% το 2023** (1ο 5μηνο 2023: 8,6% σε ενοποιημένη ταμειακή βάση), από το υπερδιογκωμένο επίπεδό τους το 2022, όπου ήταν αυξημένες κατά 25,83%, ή κατά € 21,37 δις έναντι του 2019. Επιπλέον, εκτιμάται ότι θα υπάρξει σημαντική μείωση των δαπανών για επιδοτήσεις και για μεταβιβάσεις σε φορείς εκτός της ΓΚ κατά περίπου -6,0 δις € το 2023, παρά το ότι στο 1ο 5μηνο 2023 ήταν αυξημένες κατά € 1,02 δις. Ειδικότερα, μετά την κατακόρυφη πτώση των τιμών του πετρελαίου και του φυσικού αερίου στο 1ο 7μηνο του 2023, η δαπάνη για επιδοτήσεις δεν προβλέπεται να υπερβεί τα € 4,0 δις το 2023 (1ο 5μηνο 2023: € 1,76 δις), έναντι € 7,9 δις που προβλέπει ο Π2023 και έναντι € 8,64 δις το 2022, από 1,72 δις το 2019. Υπάρχει επομένως εξοικονόμηση πόρων της τάξης των € 3,9 δις. Η θεώρηση αυτού του ποσού ως «δημοσιονομικού χώρου» είναι αβάσιμη. Γενικά, η όποια αύξηση των ΠΔΓΚ κατά ποσοστό άνω του 1,6% το 2023 (2022/2021: 3,7%, 2022/2019: 25,83%), θα αποτελεί συνέχιση της επεκτατικής δημοσιονομικής πολιτικής του 2021 και του 2022 και θα λειτουργήσει αρνητικά για την ανάπτυξη της οικονομίας.

3.4. Δημοσιονομικές εξελίξεις στην περίοδο 2024-2030 – εφικτό σενάριο

Το 2024 εκτιμάται ότι το ΠΠΓΚ θα ανέλθει στο 3,2% του ΑΕΠ, με εκτιμώμενη αύξηση του ονομαστικού ΑΕΠ κατά 5,4% (ΑΕΠ σε σταθερές τιμές: 3,2% πλέον Απόπληθωριστής 2,2%) και με αύξηση των εσόδων της ΓΚ κατά 3,7% και των ΠΔΓΚ κατά 1,8% (από το σημαντικά αυξημένο επίπεδό τους (+27,8%) έναντι του 2019).

Πίνακας 3.5. Δημοσιονομικές Εξελίξεις στην περίοδο 2018-2022 και πιθανό σενάριο για την περίοδο 2023-2030										
	Έσοδα ΓΚ			Πρωτογ. Δαπάνες ΓΚ			Πλεόνασμα ΠΙΓΚ		Ονομαστικό ΑΕΠ	
	Δις €	% του ΑΕΠ	%Δ	Δις €	% του ΑΕΠ		Δις €	% του ΑΕΠ	Δις €	% Δ
2018	88,8	47,7%	2,0%	81,1	43,4%	1,7%	7,8	**4,3%**	179,6	1,5%
2019	89,9	49,0%	1,2%	82,8	45,1%	2,1%	7,1	**3,9%**	183,4	2,1%
2020	83,3	50,4%	-7,3%	94,4	57,1%	14,0%	-11,1	**-6,7%**	165,4	-9,8%
2021	91,9	50,6%	10,3%	100,3	55,2%	6,3%	-8,5	**-4,7%**	181,7	9,8%
2022	104,4	50,2%	13,7%	104,1	50,1%	3,8%	0,3	**0,1%**	208,0	14,5%
2023*	111,1	50,3%	6,4%	105,8	47,9%	1,6%	5,3	**2,4%**	220,9	6,2%
2024*	115,2	49,5%	3,7%	107,7	46,3%	1,8%	7,5	**3,2%**	232,9	5,4%
2025*	118,8	48,6%	3,2%	110,0	45,0%	2,1%	8,8	**3,6%**	244,3	4,9%
2026*	122,1	47,9%	2,8%	112,4	44,1%	2,2%	9,7	**3,8%**	254,8	4,3%
2027*	125,5	47,5%	2,8%	115,0	43,5%	2,3%	10,6	**4,0%**	264,2	3,7%
2028*	128,7	47,2%	2,5%	117,8	43,2%	2,5%	10,8	**4,0%**	272,9	3,3%
2029*	131,4	46,7%	2,1%	120,4	42,8%	2,2%	10,9	**3,9%**	281,4	3,1%
2030*	134,1	46,3%	2,1%	122,8	42,4%	2,0%	11,3	**3,9%**	289,5	2,9%
ΜΕΡΜ 2021-2023	10,09%			3,88%					10,13%	
ΜΕΡΜ 2024-2030	2,73%			2,16%					3,94%	
ΜΕΡΜ 2025-2030	2,57%			2,22%					3,70%	
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, * 2023-2030 εκτιμήσεις / σενάριο ΙΝΣΕΤΕ										

Στη συνέχεια εκτιμάται αύξηση και το ΠΠΓΚ σε ποσοστό άνω του 3,5% του ΑΕΠ το 2025-2030, με αύξηση του ονομαστικού ΑΕΠ με ΜΕΡΜ 3,7% (πραγματικό ΑΕΠ ΜΕΡΜ: 1,7%). Ειδικότερα, την περίοδο 2025-2030, ο ΜΕΡΜ των εσόδων της ΓΚ εκτιμάται στο 2,57% και των ΠΔΓΚ στο 2,22% - από το υπερ-διογκωμένο επίπεδό τους το 2024 – όπου οι έκτακτες δαπάνες για τον Covid-19 και οι δαπάνες προστασίας για την αυξημένη τιμή ενέργειας, θα πάψουν πλέον να είναι αναγκαίες. Με την εκτίμηση του πληθωρισμού με βάση το ΔΤΚ στο 2,0%, η αύξηση των ΠΔΓΚ με ΜΕΡΜ 2,22% στην περίοδο 2025-2030 καλύπτει πλήρως τις ανάγκες για τις αναμενόμενες αυξήσεις των μισθών και των συντάξεων του Δημόσιου Τομέα, ενώ σημαντική εξοικονόμηση πόρων αναμένεται να προκύψει από την συνεχιζόμενη εφαρμογή των νέων τεχνολογιών και σε αυτό τον Τομέα.

Με αυτές τις εξελίξεις, οι ΠΔΓΚ εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν στο 42,4% του ΑΕΠ το 2030 και τα έσοδα της ΓΚ στο 46,3% του ΑΕΠ (2019: 49,0% του ΑΕΠ). Αυτή είναι μια, απόλυτα εφικτή, διαδικασία – εξέλιξη που προκύπτει από την εκ βάθρων δημοσιονομική προσαρμογή που συντελέστηκε στην Ελλάδα στην περίοδο 2010-2019. Οι εξελίξεις αυτές μπορεί να συνδυαστούν με πλήρη εκλογίκευση του φορολογικού συστήματος της χώρας (με εξάλειψη της υπερφορολόγησης) και με δημοσιονομική διαχείριση προσαρμοσμένη στις εξελίξεις όσον αφορά την αύξηση του ΑΕΠ και στις ανάγκες για διατήρηση και περαιτέρω βελτίωση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας της χώρας.

Ινστιτούτο ΣΕΤΕ
Βουκουρεστίου 32
106 71 Αθήνα
www.insete.gr

info@insete.gr
210 3244 368